

Vlaams
Parlement

vergadering **C276**
zittingsjaar 2015-2016

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin

van 28 juni 2016

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Katrien Schryvers aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de resultaten van het JOnG!-onderzoek van het Steunpunt Welzijn, Volksgezondheid en Gezin aangaande opvoeding en gezin bij kinderen van 30 tot 36 maanden – 2393 (2015-2016)	3
VRAAG OM UITLEG van Elke Van den Brandt aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het nieuwe model van kinderbijslag – 2438 (2015-2016)	6
VRAAG OM UITLEG van Freya Saeys aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de vaccinatiegraad van gezondheidspersoneel tegen seizoensgriep – 2455 (2015-2016)	
VRAAG OM UITLEG van Jan Bertels aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de weerstand bij zorgverleners tegen vaccinaties – 2472 (2015-2016)	20
VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het uitwerken van een preventiebeleid voor de ziekte van Lyme – 2490 (2015-2016)	25
VRAAG OM UITLEG van Jan Bertels aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het Vlaams Mantelzorgplan – 2500 (2015-2016)	30

VRAAG OM UITLEG van Katrien Schryvers aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de resultaten van het JOnG!-onderzoek van het Steunpunt Welzijn, Volksgezondheid en Gezin aangaande opvoeding en gezin bij kinderen van 30 tot 36 maanden – 2393 (2015-2016)

Voorzitter: de heer Bart Van Malderen

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): Het opvoeden van kinderen komt hier regelmatig ter sprake. We weten allemaal dat dat niet altijd gemakkelijk is en dat iedereen daarbij wel eens op vragen stuit, maar gelukkig ook vaak heel veel plezier beleeft aan de opvoeding van kinderen. De meeste ouders doen hun uiterste best om hun baby's en peuters een goede en liefdevolle opvoeding te geven. 95 procent, vooral moeders zonder diploma secundair onderwijs, vindt het opvoeden van hun peuter gelukkig een verrijking. Negen op de tien ouders vindt dat ze daar goed in slagen en de opvoeding van hun kinderen goed aankunnen. Ouders spelen, praten en knuffelen met hun kinderen. Zelfstandigheid wordt aangemoedigd en op veiligheid wordt toegekeken. Dat blijkt uit een recente studie van het Steunpunt Welzijn, Volksgezondheid en Gezin naar de opvoedingsbeleving, draagkracht in de opvoeding, gezinsfunctioneren, emotionele problemen bij de ouder en meege maakte gebeurtenissen op het moment dat het kind 2,5 jaar was, over opvoedingsbelasting en opvoedingsgedrag op de leeftijd van 2,5 en 3 jaar, en over gedrags- en emotionele problemen bij het kind op 3 jaar.

Desalniettemin gaat het opvoeden van peuters niet altijd van een leien dakje. 11 procent van de ouders uit de studie geeft dat toe. Ongeveer een derde van de respondenten geeft aan dat de opvoeding van hun kind veel van hun krachten vergt. 14 procent van de ouders vindt dat de opvoeding van zijn jonge kind hem emotioneel uitput, terwijl bijna een vierde de zorg voor zijn kind lichamelijk uitputtend vindt. De aandacht die kinderen vragen, de problemen die ze kunnen hebben met allerlei zaken zoals eten, de zindelijkheidstraining en de combinatie met het huishouden worden genoemd als de grootste uitdagingen, waar ouders best wel wat ondersteuning kunnen gebruiken, net zoals bij het sanctioneren en belonen. De draagkracht bij bepaalde opvoedingssituaties is echter hoger in de groepen met moeders met een diploma secundair en hoger onderwijs in vergelijking met moeders zonder diploma. Ongeveer twee derde, 65 procent, van de ouders vindt dat een kindje grote financiële inspanningen vraagt. Hoewel de meerderheid van de respondenten in de studie meent dat de sociale omgeving steun biedt bij de opvoeding, is een vijfde – vooral moeders zonder diploma secundair onderwijs en moeders die niet van België afkomstig zijn – het er niet mee eens dat vrienden en familie helpen bij de zorg voor hun kind. Ongeveer een derde laat weten minder tijd met de partner of met vrienden te kunnen doorbrengen. In iets minder dan een op de vijf gezinnen zorgt het opvoeden voor spanningen in de relatie tussen de ouders en net iets minder dan de helft geeft aan soms problemen te ervaren met steun en communicatie binnen het gezin. Een op de drie ouders geeft aan dat men het niet altijd eens is over hoe het kind opgevoed moet worden. Dat is toch wel een hoog cijfer.

Met het decreet van 29 november 2013 houdende de organisatie van preventieve gezinsondersteuning werden de Huizen van het Kind in het leven geroepen. Die brengen alle organisaties en initiatieven samen die gezinnen ondersteunen bij het opvoeden en zorgen voor hun kinderen. Mijn vragen gaan daar niet over, want de Huizen van het Kind kwamen nog zeer recent aan bod in deze commissie. Het Steunpunt Welzijn, Volksgezondheid en Gezin (WVG) beveelt in zijn rapport over de studie aan om binnen de preventieve gezinsondersteuning extra oog te hebben voor het corrigeren van gedrag bij het kind en toegeeflijk gedrag van ouders

en mogelijk alternatieven daarvoor, omdat die gedragingen samenhangen met een meer negatieve opvoedingsbeleving, alsook met gerapporteerde problemen bij het kind en de ouder zelf. Binnen de preventieve gezinsondersteuning moet meer aandacht gaan naar de opvoedingsbeleving van ouders. Om de opvoedingsbeleving bovendien beter te begrijpen, zou meer zicht moeten worden verkregen op de dynamieken binnen het gezin.

Minister, welke conclusies trekt u uit het rapport JOnG! van het Steunpunt WVG? Welke maatregelen koppelt u daaraan? Welke maatregelen zult u nemen om tegemoet te komen aan de aanbevelingen uit het rapport?

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: De conclusies die we kunnen trekken na de lezing van het rapport zijn de volgende: eerst en vooral is het belangrijk dat er 'gewoon' over opvoeding gesproken wordt, dat het normaal is, dat jonge ouders het 'sexy' beginnen te vinden om met elkaar ervaringen uit te wisselen. Daarnaast is het belangrijk dat voor wie echt vragen heeft er goede en op maat uitgewerkte antwoorden te vinden zijn, geen standaardantwoorden. Daarbij is het belangrijk dat er laagdrempelige toegankelijke initiatieven zijn zoals de preventieve dienstverlening van Kind en Gezin, met zijn consultatiebureaus, maar zeker ook het lokale laagdrempelige aanbod zoals aangestuurd door de Huizen van het Kind. We onthouden zeker dat de meeste ouders ervaren dat het opvoeden van hun kinderen een zeer positieve en verrijkende ontwikkeling in hun leven is, maar dat er tegelijkertijd momenten zijn waar ouders stress, onzekerheden of vragen hebben bij hun eigen aanpak. Zeker op die momenten zoeken ouders plaatsen om ervaringen uit te wisselen of steun te krijgen bij hun opvoedingsvragen, omdat ouders die steun niet altijd vinden in hun eigen netwerk.

Het tweede deel van uw vraag zit inherent vervat in het antwoord op uw tweede vraag. Eerst en vooral willen we maximaal inzetten op het creëren van een collectieve gevoeligheid voor opvoedingskwesties, op het vanzelfsprekend maken van gesprekken over opvoeding en opvoedingsvragen. Daarnaast willen we de Huizen van het Kind verder uitbouwen en erop inzetten opdat dat plekken kunnen zijn waar ouders zich goed voelen en waar spreken over opvoeding vanzelfsprekend is. Ook wordt daar de expertise verzameld en gezamenlijk ingezet om ouders op maat antwoorden en houvast te geven. Speerpunten daarbij zijn zeker ervoor te zorgen dat elke ouder toegang heeft tot een Huis van het Kind. Daarom moeten ze voldoende aanwezig zijn, voldoende bekend zijn en moet het aanbod afgestemd zijn op de lokale behoeftes van de ouders.

We hebben een actieplan rond relatieondersteuning in de maak met verschillende partners, waarbij het Huis van het Kind een voortrekkersrol kan opnemen en waarbij we zeker ook willen inzetten op onlinehulpverlening. In het actieplan zullen acties zitten die zowel op preventie als hulpverlening betrekking hebben. In het najaar wordt een campagne opgestart. Dit jaar zullen we daarin vooral focussen op het thema 'aandacht hebben voor je relatie' met tips om in de drukke toch tijd te maken voor elkaar. De campagne richt zich op een doelpubliek met jonge kinderen. De bestaande dienstverlening van Kind en Gezin, waarbij sterk preventief wordt ingezet op de ondersteuning van elk kind in zijn gezin, met sterke aandacht voor opvoedingsondersteuning en het gezinsfunctioneren in ruime zin, blijft uiteraard een belangrijk deel uitmaken van het aanbod.

Ten slotte wil ik nog eens wijzen op de conferentie 'De toekomst is Jong' op 6 oktober 2016, waar ook werk gemaakt wordt van het creëren van collectieve aandacht en gevoeligheid voor opvoedingskwesties en 'opvoedingsstruggle'. Deze conferentie zal ons aanbevelingen tot verdere ondersteuning opleveren.

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): Heel belangrijk in uw antwoord is dat u zegt dat we genoeg aandacht moeten vestigen op de collectieve gevoeligheid voor opvoedingskwesties, zodat mensen erover durven te praten, er vragen over durven te stellen, naar de opvoedingswinkels gaan, maar ook dat het gewoon een thema is binnen een gezin, een vriendenkring, een familie en dat het niet als een enorme drempel wordt gezien om te zeggen dat het opvoeden van kinderen kan wegen op een relatie, want er was toch aantal mensen dat antwoordde dat ze binnen een relatie spanning ondervinden met betrekking tot opvoedingsvragen. Dat lijkt me niet vreemd, want mensen hebben nu eenmaal niet altijd hetzelfde idee over hoe ze een bepaald probleem bij een kind moeten aanpakken.

U kondigt het actieplan relatieondersteuning aan. Het is daarbij evident dat niet alleen wordt gefocust op de relatie tussen partners zelf, maar ook op de relatie tot hun kinderen en eventueel op de problemen rond opvoedingsvragen van hun kinderen. Ik neem aan dat we na die conferentie en nadat het actieplan er is, daarover in de commissie verder kunnen debatteren.

De voorzitter: De heer Bertels heeft het woord.

Jan Bertels (sp.a): Niemand betwist het belang van het rapport en van de relatie ouder-kind. Ik heb een heel specifieke vraag in dit kader met betrekking tot het standpunt van de minister en de visie van de Vlaamse Regering. We kennen intussen allemaal de zeer goed werkende opvoedingsondersteuning met betrekking tot de peuterspeelpunten. Dat werkt heel goed. De peuterspeelpunten zijn opgericht door verschillende samenwerkingsverbanden. Iedereen is daar tevreden over: zowel de peuters, de ouders en de grootouders die mee kunnen komen in het kader van de opvoeding. Al die recent opgerichte initiatieven zitten 'op een schuppesteel' omdat de financiering vanuit de Vlaamse overheid sterk terugschroefd wordt – niet alleen vanuit Welzijn trouwens – waardoor de peuterspeelpunten niet meer leefbaar zijn. Dat staat haaks op de intentie en de doelstelling van de Vlaamse Regering met betrekking tot opvoedingsondersteuning. Men laat toe dat er iets opgebouwd wordt, en zodra het opgebouwd is, zegt men dat het weer moet worden afgebouwd.

Minister, hoe zult u die peuterspeelpunten verdedigen binnen de Vlaamse Regering?

De voorzitter: Mevrouw Saeys heeft het woord.

Freya Saeys (Open Vld): Ik denk inderdaad dat de studie duidelijk stelt dat het opvoeden van een peuter verrijkend is. Ik merk dat dit vooral zo is voor moeders zonder diploma secundair onderwijs. Ik vraag mij af of er een studie is gedaan naar wat daarvan de reden zou kunnen zijn, want dat zou ik graag willen weten. Uit de studie blijkt ook dat een derde van de respondenten aangeeft dat het veel krachten vergt, dat veel mensen het emotioneel en lichamelijk uitputtend vinden. Ik denk dat dit zelfs een onderschatting zal zijn van de cijfers. We hebben het in de commissie al meermaals gehad over de Huizen van het Kind. Zoals ik al zei, moet de drempel zo laag mogelijk worden gehouden, de ouders moeten er voldoende bij betrokken worden. We moeten proberen te zorgen dat we de ouders zo weinig mogelijk afschrikken, we moeten voorkomen dat ze dit als een hogere drempel zouden ervaren en geen hulp meer durven te vragen.

Ik denk dat we na de conferentie het best de zaken verder bespreken in de commissie en dat we een uitgebreide toelichting zullen krijgen over de huidige werking van die Huizen van het Kind, wat ze effectief zullen aanbieden, wat ze kunnen en moeten aanbieden op het vlak van opvoedingsondersteuning, wie ze bereiken en wat de leemten zijn.

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Ik neem aan dat de vraag van de heer Bertels gaat over de projecten preventieve gezinsondersteuning. We zullen de financiering daarvan voortzetten. Ik kan niet spreken in naam van mijn collega's, maar ik heb toch begrepen ...

Jan Bertels (sp.a): Mag ik die conclusie daaruit trekken?

Minister Jo Vandeurzen: Ik weet niet of u die conclusie daaruit kunt trekken, eerlijk gezegd. Ik denk dat het ook projectmatige middelen waren. Het zou mij niet verwonderen dat er daarvoor een nieuwe oproep in de maak is. We zullen die middelen in ieder geval niet afbouwen, ik denk dat u eens moet horen bij de collega's vooraleer u daaruit een conclusie trekt.

Jan Bertels (sp.a): Ik wil het debat niet ten gronde voeren, maar in mijn eigen regio moeten we het afbouwen wegens het afbouwen van de financiering door Vlaanderen.

Minister Jo Vandeurzen: Zeker niet vanuit Welzijn. *(Opmerkingen van Jan Bertels)*

Bart Van Malderen (sp.a): Het klaverblad is een beetje aan het verwelken.

Minister Jo Vandeurzen: Ik zal niet zeggen wat ik denk over de vorige legislatuur.

Ik wil nog even terugkomen op de vraag van mevrouw Saeys naar de redenen waarom moeders zonder diploma secundair onderwijs het opvoeden van peuters verrijkend vinden. Ik heb die studie hier niet bij de hand, maar misschien heeft het te maken met de sociaal-economische situatie van die gezinnen. We moeten echt eens uitvlooien of we daarvoor in die studie zelf een verklaring vinden. We zullen het u bezorgen, want ik kan er zo geen antwoord op geven.

Ik begrijp uit de samenvatting die Kind en Gezin gemaakt heeft dat de onderzoekers verwijzen naar een ander onderzoek dat een verband aantoonde tussen financiële stress en de opvoeding.

De voorzitter: Ik begrijp dat mevrouw Schryvers afziet van de slotreplik, aangezien ze vertrokken is naar de commissie Financiën.

De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Elke Van den Brandt aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het nieuwe model van kinderbijslag – 2438 (2015-2016)

Voorzitter: de heer Bart Van Malderen

De voorzitter: Mevrouw Van den Brandt heeft het woord.

Elke Van den Brandt (Groen): Ik wil mij op voorhand verontschuldigen, want het is een lange vraag, met veel technische elementen. Ik had voorgesteld om via een gedachtewisseling te werken, eventueel met mensen van de administratie, maar daar was geen meerderheid voor. Ik weet dus dat het een lange, technische vraag is, maar ik denk dat het belangrijk is om er een antwoord op te krijgen.

De Vlaamse Regering heeft een akkoord over de hervorming van de kinderbijslag. Dat is een zeer omvangrijk voorstel en hoewel er reeds een debat gevoerd werd, blijven een aantal vragen open.

Een eerste reeks vragen betreft de financiering van het model. In de conceptnota is een meerjarenraming opgenomen. Die heeft een heel beperkte omvang. Het

model zet middelen opzij voor zorgtoeslagen en participatietoeslagen, behoudt dan een budget voor de uitkering van 160 euro per maand en 'wat overblijft' is beschikbaar voor sociale correcties. In de visie van Groen is het budget voor sociale correcties niet 'wat rest' nadat al de rest is afgetrokken, maar moet het wezenlijk deel uitmaken van het financieringsmodel. Mijn eerste vraag is dus waarom bij de simulaties geen reële kost is opgemaakt van de sociale toeslagen zodat we die effectief goed konden berekenen en zien wat de impact ervan was. We hebben met Groen die oefening gemaakt, we hebben de sociale correcties wel proberen volledig mee te rekenen, en dan komt het model in deficit. We merken dan dat er te weinig middelen zijn om die op lange termijn uit te bouwen, niet de eerste jaren, maar wel na verloop van tijd. Het nieuwe model van kinderbijslag kost, als we ervan uitgaan dat wie vandaag geen sociale toeslag krijgt dat in het nieuwe model ook niet krijgt, per jaar 130 miljoen euro meer. De eerste jaren is er nog een licht overschot, omdat het model slechts geleidelijk wordt ingevoerd en het aantal kinderen in het nieuwe systeem meevalt. Maar naarmate er meer kinderen in het nieuwe systeem komen, stijgen de kosten, tot een tekort van 300 miljoen euro. Op welke manier wordt dit tekort voor de komende jaren opgevangen? Hoe garandeert de Vlaamse Regering dat hier geen factuur naar de komende generaties wordt doorgeschoven en dat de impact van de beslissing die genomen wordt voor kinderbijslag niet betekent dat toekomstige regeringen steeds meer budget moeten vinden om de engagementen te kunnen waarmaken?

Wanneer we rekening zouden houden met een groei van het aantal rechthebbenden op een sociale correctie tot 30 procent van de bevolking, omdat het volgens ons het percentage is dat onder die drempel zit op basis van de gegevens die beschikbaar zijn, dan neemt de extra kost van het nieuwe model toe tot 304 miljoen euro. Opmerkelijk is echter dat de conceptnota vertrekt met 20 procent mensen die recht hebben op sociale correcties. Er zijn 30 procent mensen die onder die grens van 29.000 euro vallen. Waarom vertrekt u van 20 procent rechthebbenden op sociale correcties, wanneer er in realiteit 30 procent zouden zijn die onder die inkomensgrens vallen? Of moeten we de juiste impact nog krijgen van die 20 procent? Misschien zit er een interpretatieverschil op.

Voor de kinderen geboren voor 2019 zal er een sociale correctie zijn, maar die wordt vastgezet op het huidige bedrag. Betekent dit dat er ook nooit indexaties op mogelijk zullen zijn of betekent het dat we vertrekken van de huidige sociale correcties en dat we ze in de tijd mee laten evalueren?

De grens voor het verkrijgen van een sociale toeslag wordt verhoogd tot 60.000 euro wanneer een derde kind wordt geboren. De grens is 29.000 euro voor gezinnen met twee kinderen, maar 60.000 euro voor gezinnen met drie kinderen. Dat heeft een sterk effect voor gezinnen die een derde kind krijgen, dus gezinnen die tussen 30.000 en 60.000 euro verdienen en op dat moment twee kinderen hebben en een derde kind krijgen, krijgen plots een heel sterke stijging van de kinderbijslag. Zolang er twee kinderen zijn, is er 320 euro kinderbijslag in dat gezin, na de geboorte van het derde kind stijgt die dan tot 660 euro. Waarom een dergelijke 'harde' grens, dus een verdubbeling van de inkomensgrens bij de geboorte van een derde kind? Waarom geen geleidelijke grens, zodat het verschil tussen een tweede en een derde kind voor deze inkomensgroep niet zo abrupt is? Hoe vermijdt men dat een minimale toename van het gezinsinkomen een drastische verlaging van de kinderbijslag inhoudt?

De zorgtoeslagen en participatietoeslagen worden uit de meerjarenraming gehaald. Er wordt een budget voor opgemaakt, het is geen meerjarenraming, dat wordt ook expliciet vermeld. Het is eigenaardig, er wordt een budget opgemaakt vertrekkende van de situatie zoals die vandaag is. Het kan zijn dat hierin evoluties zijn, niets zegt dat die zorgtoeslagen altijd hetzelfde zijn. Integendeel, er zijn steeds meer kinderen met een erkende handicap. Hopelijk zal de participatietoeslag een gewenst effect

hebben, bijvoorbeeld op de participatie van kleuters, en zullen er ook meer kosten zijn. Waarom werd geen meerjarenraming gemaakt van de kost van de zorgtoeslagen en participatietoeslagen? Hoe garandeert u dat hiervoor voldoende middelen beschikbaar zullen blijven aangezien het geen enveloppe is die status quo blijft?

Om het beschikbare budget goed in te schatten, is er ook de vraag over de manier waarop de middelen vanuit de Financieringswet worden ingezet. De dotatie voor de gezinsbijslag in 2016 – ontvangsten voor gemeenschapsaangelegenheden, gebaseerd op een gewijzigde Financieringswet – bedraagt 3,675 miljard euro. Deze middelen zijn niet geoormerkt, we hebben het erover gehad bij de begrotingscontrole. De uitgaven voor de gezinsbijslag in 2016 – bijslagen en betalings- en beheerskosten samen – worden geraamd op 3,552 miljard euro. Dat is een lichte daling tegenover de uitgavenraming in de begroting 2015, want die bedroeg 3,578 miljard euro. Van deze laatste som is effectief 3,302 miljard euro gebruikt. Het verschil tussen de dotatie en de geraamde uitgaven voor gezinsbijslag in 2016 bedraagt 123 miljoen euro. Krijgt dat bedrag door het principe van de niet-oormerking een andere bestemming in het beleidsdomein Welzijn, Volksgezondheid en Gezin? Indien ja, welke bestemming? Indien neen, welke bestemming krijgen deze middelen dan wel?

Het verschil tussen de geraamde en de gerealiseerde uitgaven voor gezinsbijslag in 2015 bedraagt 275 miljoen euro: welke uitleg is er voor dit verschil? Wordt met het niet-bestede bedrag een reserve aangelegd in het vooruitzicht van de geplande hervorming van de gezinsbijslag? Of zijn met deze middelen andere uitgaven in uw of een ander beleidsdomein gepland? In welke mate zal de komende jaren het budget van de dotatie besteed worden? Zal die volledig naar de kinderbijslag gaan of gaat de regering uit van een permanente onderbesteding?

Met de kinderopvangtoeslag wordt er een eerste stap gezet naar wat men de persoonsvolgende financiering van de kinderopvang kan noemen: subsidies gaan naar de ouders in plaats van naar de voorziening. Kind en Gezin vond dat helemaal geen goed idee. Groen wil dit nog open houden en nagaan of het een relevante manier is. Is het de bedoeling om dit om langere termijn te veralgemenen? Zal er met het oog hierop een monitoring of evaluatie zijn?

De toelichting in de conceptnota vertrekt van de veronderstelling dat alle kinderdagverblijven die voldoen aan de vergunningsvoorwaarden ook een basissubsidie krijgen. Dit is niet waar. De basissubsidie is niet beschikbaar voor alle rechthabende kinderopvanginitiatieven. Dit betekent in realiteit niet alleen een concurrentieel nadeel voor die kinderdagverblijven die wel in trap 1 zitten en die die er niet in zitten, dit maakt ook vaak het verschil tussen winst of verlies maken. Op welke manier wordt rekening gehouden met het feit dat niet alle kinderopvanginitiatieven de basissubsidie ontvangen? Zullen ouders die wel kinderopvang zoeken maar geen plaats vinden, aanspraak kunnen maken op de toeslag? Ze lijden immers inkomensverlies doordat ze niet kunnen gaan werken. Zal die groep ouders wel recht hebben op de toeslag of zullen ze twee keer de dupe zijn van het gebrek aan plaats?

U hebt zich geëngageerd om een armoedetoets te doen. Dat is absoluut nodig omdat er zeer veel onduidelijkheid bestaat over de impact die dit nieuwe model zal hebben op de kinderarmoede. U toonde zich bereid in een recent interview in De Tijd om het voorstel over de nieuwe kinderbijslag te herzien, indien de armoedetoets negatieve gevolgen zou inhouden. Dit is positief, aangezien u daarover in de plenaire geen expliciet engagement wilde aangaan. Is de opdracht voor het uitvoeren van een armoedetoets al gegeven? Wie zal de armoedetoets uitvoeren? Zal die enkel het nieuwe model bekijken, of de impact van zowel het voortzetten van het huidige model met het nieuwe model? In welke mate zal er een armoedetoets gebeuren voor specifieke doelgroepen? De groep van alleenstaande ouders

lijkt daarin evident, alsook de situatie afzonderlijk voor kinderen geboren voor en na 2019. Evenzeer is het zinvol om specifiek te kijken naar de situatie voor wezen, kinderen met een beperking enzovoort. Een bedrag van 160 euro in 2016 heeft – rekening houdend met inflatie – nog een waarde van 154 euro in 2019. Zal de armoedetoets hiermee rekening houden? Vanaf wanneer beschouwt u de resultaten van de armoedetoets onvoldoende? Is het herzien van het volledige model bespreekbaar of wilt u enkel kleinere aanpassingen doen, bijvoorbeeld het terugdraaien van de indexsprongen?

Het model waarop de kinderbijslag uitbetaald zal worden, verandert. Aangezien een audit, besteld door de Vlaamse Regering, aantoonde dat het huidige uitbetalingsmodel duur is in vergelijking met alternatieve modellen, was dit te verwachten. De randvoorwaarden voor het nieuwe uitbetalingslandschap staan opgesomd in de conceptnota, maar er wordt nergens aangegeven of en hoe die effectief bereikt worden. In welke mate werd rekening gehouden met de conclusies van de audit? Hoe garandeert de Vlaamse Regering dat de randvoorwaarden die opgesomd staan, effectief vervuld zijn? Wat is de logica achter het werken met vier private uitbetalingsactoren? Waarom niet één of tien? Er wordt niet uitgelegd op basis van welke logica er wordt gekozen voor vier. De audit stelde heel expliciet voor om te gaan naar één. Is dit een compromis tussen CD&V en de N-VA? Of zit daar iets anders achter?

Een van de randvoorwaarden vind ik bizar, namelijk de keuzevrijheid van ouders. Hoewel keuzevrijheid een mooi principe is, lijkt dit toch overbodig wanneer men een automatische rechtentoekenning nastreeft en met vastgestelde bedragen werkt. Wat is de relevantie van het criterium van keuzevrijheid van ouders bij het uitwerken van een uitbetalingslandschap? Als je aan mensen vraagt wie hun kinderbijslag uitbetaalt, dan zullen ze wel kunnen zeggen hoeveel ze krijgen maar niet van wie en ook niet welke alternatieven er zijn.

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: De conceptnota 'Voor elk kind en elk gezin een groei-pakket op maat' bevat inderdaad heel wat keuzes, maar het klopt dat er nog zaken verder moeten worden uitgewerkt. Het becijferen en simuleren van scenario's binnen een budgetneutrale context is grondig gebeurd. Er zijn simulaties gemaakt over de kost van het systeem sociale toeslagen, zowel voor gezinnen met een inkomen onder de 29.000 euro als voor de grote gezinnen met een inkomen boven de 29.000 euro, als wezenlijk deel van het financieringsmodel.

Daarbij werd vertrokken van databestanden van de Kruispuntbank Sociale Zekerheid (KSZ), waarin op kind- en gezinsniveau gegevens bekend zijn over het gezinsinkomen, op basis van het bruto belastbaar beroepsinkomen, het aantal rechthebbende kinderen in het gezin en de leeftijd van de kinderen. De 20 procent rechthebbenden op sociale toeslag is berekend op basis van het aantal gezinnen met kinderen, en dus niet ten opzichte van de volledige bevolking, gezinnen zonder kinderen inclus. Bovendien is er niet vertrokken van een bepaald percentage aan rechthebbenden. We zijn vertrokken van een onderste inkomensgrens die zo dicht mogelijk de inkomensgrens in het huidige kinderbijslagstelsel benadert. De simulaties zijn gebeurd op basis van budget- en kindcijfers van het Federaal agentschap voor de kinderbijslag (FAMIFED), het Planbureau en data van de KSZ, waaruit kan worden opgemaakt dat de financiering klopt en er geen tekort is van 130 miljoen euro, waarvan sprake in uw vraag.

Belangrijk is dat niet alle kinderen geboren in 2019 direct voor een heel jaar 160 euro als basisbedrag krijgen, aangezien niet alle kinderen geboren worden op 1 januari 2019. Zo zal het nieuwe systeem van sociale toeslagen niet onmiddellijk op volle kracht komen. Kinderen in een gezin met een inkomen onder 29.000 euro zullen allen een toeslag ontvangen, maar kinderen geboren voor 1 januari

2019 behouden de oude toeslagbedragen, die wel verder geïndexeerd worden. Dit vanuit de logica dat het huidige systeem rang- en leeftijdstoelagen toekent, terwijl het nieuwe systeem dit niet doet.

Gezinnen vanaf twee kinderen die een kind verkrijgen na 1 januari 2019 en een gezinsinkomen hebben tussen 29.000 en 60.000 euro, zullen geleidelijk toetreden tot het systeem van sociale correcties en na geruime tijd zal ieder kind in een groot gezin in die inkomenscategorie per kind per maand 60 euro krijgen. Het hanteren van de grens van 60.000 euro is reeds een verzachting van de huidige harde grens. De verschillen tussen gezinnen met één en twee kinderen en gezinnen met drie en meer kinderen zijn zoveel mogelijk geënt op de financiële draagkracht van deze gezinstypes.

Ook in de sociale toeslagen zal er een budgettaire evolutie zijn. Het bedrag op kruissnelheid zal pas nodig zijn na 2037, aangezien er meer middelen zullen zijn vrijgekomen uit de afbouw van het huidige systeem en het overgangsmechanisme uit de Bijzondere Financieringswet dat ook reeds zal zijn afgebouwd op dat ogenblik.

Het klopt bijgevolg niet om te stellen dat er een deficit ontstaat, noch dat we de factuur doorschuiven naar de komende generaties. Bovendien is er met de nodige voorzichtigheid gesimuleerd. In de simulaties kon er geen rekening gehouden worden met de impact van het ruimere inkomensconcept dat wordt gehanteerd in de conceptnota, waarvan alle modaliteiten en aspecten bij latere concretisering verfijnd en vastgelegd worden. Voor de kost van de sociale toeslagen is er gewerkt met het engere inkomensconcept van de KSZ, dat enkel beroeps- en vervangingsinkomsten omvat.

Zoals u terecht opmerkt, zijn de middelen waarin is voorzien in de dotatie op het niveau van de Vlaamse Gemeenschap niet geoormerkt. Wat betreft het opmaken van de budgetten die besteed worden aan de gezinsbijslagen, wordt er vertrokken van de meerjarenbegroting opgemaakt door FAMIFED. Voor de zorg- en participatietoelagen werd voor de meerjarenraming rekening gehouden met de evolutie van het aantal 0- tot 18-jarigen. Het budget volgt in het huidige systeem de behoeften en zal dat ook in de Vlaamse kinderbijslag doen.

Het is niet duidelijk waar het door u aangegeven bedrag van 275 miljoen euro vandaan komt. Het verschil tussen de voor de begroting geraamde middelen en de gerealiseerde uitgaven was veel kleiner. Dit verschil bedroeg voor de gezinsbijslag in 2015 ongeveer 29 miljoen euro.

Er zijn enkel reserves op de enveloppe voor de betalings- en beheerskosten en die worden deels ingezet voor de hervorming. Verdere reserves worden er niet opgebouwd. Belangrijk voor de evolutie van het budget is dat er ook beslist is tot het opzetten van een monitoringscomité in de schoot van Kind en Gezin met hierin ook vertegenwoordigers van Financiën en Begroting, dat een heel nauwe opvolging zal doen van de besteding van het globale budget.

Momenteel bereiden we de uitvoering van een globale armoedetoets voor. Hierbij zullen we ook een beroep doen op een partner voor de wetenschappelijke invulling van de armoedetoets. Naast de wetenschappelijke invulling worden ook andere partners betrokken, zoals onder andere het Netwerk tegen Armoede en de Gezinsbond. Ook met het Centrum voor Sociaal Beleid (CSB) plannen we een gesprek teneinde aan aantal zaken duidelijk te krijgen.

Om een zo volledig mogelijk beeld te krijgen van de impact van de kinderbijslag-hervorming, is het nodig de hervorming over verschillende dimensies te bekijken. Meer specifiek zal worden uitgemaakt hoe gezinnen met een verschillende samenstelling, een verschillend inkomen en een verschillend socio-economisch statuut, beïnvloed worden op een bepaald ogenblik in de tijd.

Er is voor gekozen om een basisbedrag van 160 euro te hanteren vanaf 1 januari 2019. Dit bedrag zal vanaf dan worden geïndexeerd. Er zal een uitgebreide armoedetoets uitgevoerd worden op de globaliteit van het nieuwe systeem en de overgangperiode, waarvan we de resultaten afwachten alvorens verdere conclusies te trekken. Indien het armoederisico niet daalt, zal dit opnieuw besproken worden in de schoot van de Vlaamse Regering.

Via de participatietoelagen wordt verder vormgegeven aan een geïntegreerd gezinsbeleid, waarbij we inzetten op gerichte acties in het kader van het bevorderen van de participatie van kinderen aan het maatschappelijk leven in functie van het vergroten van hun ontwikkelingskansen. De participatie aan kinderopvang en onderwijs is hierbij primordiaal. Er zijn meerdere studies die het belang van participatie op jonge leeftijd staven. Er is een duidelijk verband tussen het aantal dagen dat een kind aanwezig is in de kleuterschool en de kans op latere schoolse uitval. Hierbij stellen we ook vast dat dit geldt vanaf het begin van de kleuterklas. Vandaar de keuze om, aanvullend bij alle acties die er zijn, ook in te zetten op de participatietoelage.

Studies over de participatie van kleuters aan onderwijs die specifiek de link leggen met financiële stimuli zijn er niet. Op korte termijn verwacht minister Crevits een rapport dat maatregelen inzake het verhogen van de kleuterparticipatie zal bevatten. De participatie van kinderen in de kinderopvang bevorderen, is in eerste instantie een keuze van de ouders, die dus met deze middelen ondersteund wordt. Indien er geen gebruik gemaakt wordt van kinderopvang, kan er geen toeslag toegekend worden.

Via de ouders kunnen we zo de leefbaarheid van de niet-inkomensgerelateerde kinderopvang, in trap 0 en trap 1, versterken. Bovendien is de participatietoelage voor kinderopvang een aanvullende regeling bij de kinderbijslag. Het is geen subsidiëring in het kader van de kinderopvang. Het gaat om twee gescheiden financieringssystemen en twee volkomen gescheiden budgetten.

Het klopt dat vandaag niet alle vergunde kinderopvang een basissubsidie ontvangt. De toelichting over het bedrag van de jaarlijkse basissubsidie gaat uiteraard enkel over opvang met subsidietrap 1. De toeslag wordt daarentegen wel degelijk voor trap 0 en trap 1 uitgetrokken.

Er zijn binnen het Vlaams regeerakkoord geen plannen, noch is er momenteel de intentie om voor de kinderopvang in zijn geheel over te gaan naar een subsidiesysteem waarbij enkel de ouders worden gefinancierd in de plaats van de kinderopvang zelf.

Wat het uitbetalingslandschap betreft, heeft de Vlaamse Regering zich gebaseerd op de conclusies van de efficiëntiestudie uitgevoerd door Deloitte en een model gekozen waarin zowel de continuïteit en kwaliteit van de dienstverlening als de deskundigheid van de huidige uitbetalingsactoren maximaal kunnen worden ingezet in de transitie en waarbij toch vereenvoudiging en efficiëntiewinsten worden geboekt.

Om deze redenen is er gekozen voor het hybride model, met zowel een publieke actor als private actoren. Dit model heeft lagere risico's op zowel discontinuïteit van de dienstverlening, creatie van sociaal passief, nood tot omscholing als verlies van expertise. Bovendien stelt de studie dat een hybride model de toepassing van een coherent gezinsbeleid faciliteert. Er is gekozen voor een model met maximaal vier private actoren, waarbij we ook efficiëntiewinsten zullen boeken. Er zijn er te veel op dit moment, er moet een rationalisatie komen. Bovendien zijn we ervan overtuigd dat het beter is voor de burger om te kunnen kiezen voor een dienstverlener in een landschap met meerdere actoren dan een dienstverlener op te leggen, omdat dit meer mogelijkheden opent om kwaliteitsstimulansen te creëren.

We gaan ervan uit dat de huidige private uitbetalingsactoren de nodige zorg voor continuïteit aan de dag leggen om samen met de overheid de transitie uit te voeren. Er zal bovendien aandacht zijn voor een verzorgde overgang en een vereenvoudiging van het systeem, zodat de mogelijkheden voor de uitbetalingsactoren om de overstap te maken haalbaar zijn.

Het EVA heeft als opdrachten de uitbetaling van het groeipakket verder te stroomlijnen, te automatiseren, op zoek te gaan naar efficiëntiewinsten en de uitbetalingsactoren hierbij te ondersteunen. Deze opdrachten zullen worden aangestuurd door een rechtstreeks betrokken raad van bestuur, waarin minstens vertegenwoordigers van de vergunde private uitbetalingsactoren, vertegenwoordigers van de Vlaamse Regering en experts zullen zetelen. De concrete samenstelling ligt echter nog niet vast.

In een stelsel waar het recht op kinderbeijslag werd afgeleid van het socio-professioneel statuut van de rechthebbende, was er aansluiting via de al dan niet voormalige werkgever van de betrokkene. Aangezien we de omschakeling maken naar het recht van het kind, wordt de werkgever niet langer betrokken als actor en zullen de ouders een meer rechtstreekse rol krijgen. Het lijkt evident dat als er verschillende uitbetalingsactoren betrokken zullen zijn bij de uitbetaling van de gezinsbijslagen, een ouder niet gedwongen kan worden om zijn gezinsbijslag te laten uitbetalen door deze of gene actor.

De voorzitter: Mevrouw Van den Brandt heeft het woord.

Elke Van den Brandt (Groen): Ik dank u voor uw antwoord, minister. Een paar zaken zijn duidelijker geworden, zoals de 20 of 30 procentgrens.

U weet niet hoe Groen aan zijn cijfers komt. Ik wil geen debat over punten en komma's en cijfers. We hebben dat allemaal nagerekend. Het zou handiger zijn als u zegt dat er simulaties zijn gemaakt. Ik ga ervan dat we die ter beschikking krijgen. We hebben in het verleden al vaak gevraagd om simulaties te krijgen. Dat ging niet, maar nu is er een beslissing genomen. Ik ga ervan uit dat de simulaties die achter het huidige model zitten, aan het parlement worden overgemaakt zodat wij alles beter kunnen narekenen dan met de beperkte tabel die we hebben gekregen.

U verwacht geen deficit. Dat zal daarvan afhangen. Ofwel komt u tot andere cijfers. Wij gaan ervan uit dat er steeds meer kinderen zullen zijn, omdat dat aantal ook ieder jaar toeneemt. Die tendens zal niet veranderen. Er zijn verschillende factoren, het lijkt ons goed om dat in zijn geheel te kunnen bekijken.

Ik heb nog een vraag over het feit dat de zorgtoeslag niet wordt geïndexeerd. We hadden daar toch een evolutie verwacht.

U zegt dat het verschil kleiner is dan onze raming. Ik heb onze berekening toegelicht, maar ik wil de vraag politiek stellen. Is het de bedoeling om in de komende jaren het volledige budget dat naar de Vlaamse overheid komt, de gezinsbijslagen, uit te betalen, ook als zijn ze niet geoormerkt, wel volledig in te zetten voor kinderbeijslag? Of gaat u ervan uit: wat hebben we nodig om ons model uit te voeren? En als er meer is, is er meer, en als er minder is, passen we bij. Neemt u het budget als uitgangspunt zoals we het krijgen? Of gaat u uit van: we hebben wat we hebben, ook al kost het meer, of al kost het minder? Ik zal de politieke vraag stellen. De vragen over de exacte becijfering kan ik schriftelijk nog eens herhalen. Dat is van belang.

U hebt niet de bedoeling om naar een persoonsvolgend systeem te gaan. U gaat dat niet doen. U hebt dat wel in de plenaire vergadering gezegd, maar ik neem er akte van dat u dat niet gaat doen. Volgens u is het een manier om ouders te

stimuleren. Ik vind dat een tegenstelling. Ofwel gaan we ouders stimuleren om hun kinderen naar de kinderopvang te sturen. Dat lijkt mij een goede maatregel. Dat is belangrijk. Kinderen, zeker vanaf 1 jaar, zijn erbij gebaat om naar de kinderopvang te gaan. Daartoe gaan we maatregelen nemen, ofwel hebben we maatregelen om de leefbaarheid van de kinderopvangsector te vergroten. Die twee zijn niet automatisch dezelfde oplossing. Hier zijn er wel expliciet maatregelen met als doel de leefbaarheid van de sector te verhogen. Ik denk dan: doe dat via het budget van kinderopvang en verhoog – terecht, want er is een reëel probleem – die leefbaarheid. Het is heel raar om dat via die kinderbijslag te doen, want die heeft een ander doel. Hier worden twee doelen met elkaar gemengd. Dat is niet de zuiverheid of efficiëntie die werd aangekondigd of beloofd. Ik blijf dit een vreemde manier van werken vinden.

Het onderscheid tussen trap 0 en trap 1 dat nu bestaat, is geen keuze van de kinderopvang maar een keuze van de beschikbare budgetten. Ook daar zit men met een ongelijkheid en daar moet aan gewerkt worden. Kind en Gezin heeft berekend dat het ongeveer 10 miljoen euro zou kosten om iedereen in trap 1 te zetten die dat wenst. Dat lijkt mij een eerlijk bedrag om de leefbaarheid in de sector op te trekken en de concurrentie weg te werken. We mogen blij zijn dat mensen willen investeren en kinderopvang willen uitbaten. We moeten daarop inzetten.

Minister Crevits verwacht binnenkort een rapport over de impact van de maatregelen inzake kleuterparticipatie. Ik vermoed dat dat een antwoord was op de vraag van mevrouw Van den Bossche, maar ik ben toch blij dat u het geeft. Dat is interessant. Maar eigenlijk hebt u al een beslissing genomen en het rapport dat moet aantonen dat het een goede beslissing is, hebt u nog niet. Begrijp ik dat goed?

De schooluitval moet omlaag. Er zijn voldoende studies die aantonen dat de kleuterparticipatie omhoog moet. Of dit de juiste maatregel daartoe is, dat weet ik niet. Ik heb daar nog geen studies van gezien, maar ik wil geloven dat u ze hebt. Dit lijkt me wel een omgekeerde redenering. U neemt eerst een beslissing en kijkt dan uit naar het rapport dat die beslissing moet motiveren. Is de regering bereid om, indien in dat rapport staat dat het veel efficiënter is om in te zetten op bemiddelaars voor kansengroepen, op die manier de middelen te besteden? Het effect op de participatie zou veel groter zijn. Of blijft de maatregel beslist en verandert die niet meer?

Ik had in de conceptnota gelezen hoe de raad van bestuur werd samengesteld. Ik hoor u nu zeggen dat de samenstelling nog niet vastligt. Wie heeft daar gelijk? U of de conceptnota die door de regering werd toegekend?

Dan nog de harde grens. We gaan van 30.000 naar 60.000 euro, en dat is al een verzachting van de grens. Dat begrijp ik, dat klopt. Het feit dat er twee grenzen zijn, is zachter. Maar nu wordt die heel arbitrair bepaald. Waarom kan dat niet in stapjes? Gezinnen die een derde kind krijgen, kunnen plots een verdubbeling van de kinderbijslag krijgen, maar gezinnen die net over die grens zitten, vallen eruit. Een geleidelijk systeem zou niet kunnen. Het feit dat we hier met inkomen werken in plaats van met statuten, wat een goede zaak is, maakt het mogelijk om veel zachtere en meer geleidelijke grenzen te krijgen. Dat maakt dat mensen niet van een viervijfdebaan naar een vijfviijfdebaan overstappen, omdat ze boven de grens van 60.000 euro 300 euro kinderbijslag per maand verliezen. Dat is geen onnozele redenering. Heel veel mensen, leerkrachten enzovoort, zitten net onder of boven die grens van 60.000 euro. Als de kinderen klein zijn, werken ze vaak vier vijfde en zo. Deze maatregel kan een pervers effect hebben doordat de grens zo abrupt is en zo vastligt.

De voorzitter: Mevrouw Jans heeft het woord.

Lies Jans (N-VA): Dat zijn een heleboel vragen van mevrouw Van den Brandt, maar het is goed dat de discussie nog eens in detail kan worden gevoerd. Uit het antwoord van de minister leid ik af dat we lang nadenken. Daar staan het parlement en de Vlaamse Regering ook voor.

Mevrouw Van den Brandt, u hebt geregeld gevraagd hoe het nu zit met het nieuwe model van kinderbijslag. Wel, dat is er na grondig onderzoek en grondige berekeningen. Alle simulaties zijn op een heel onderbouwde manier gebeurd, en met de budgetten zitten we ook goed. Er zijn geen tekorten, zoals u aangeeft, om dit model te financieren. Wat dat betreft, mag u op uw twee oren slapen.

Minister, u zei dat we de zelfstandige kinderopvang extra gaan ondersteunen met 3,17 euro per dag per kind dat naar een zelfstandige kinderopvang gaat. Het is heel belangrijk dat u duidelijk hebt gesteld dat dat zowel voor trap 0 als trap 1 is, en dat u geen kinderopvanginitiatieven uitsluit, iets wat blijkbaar niet duidelijk was voor iedereen. Wij vinden het heel belangrijk dat we ondersteuning geven voor kinderopvang, en dat we dat aan de ouders geven is voor ons zeker geen probleem omdat je zo de stap zet naar persoonsvolgende financiering, al is het maar een eerste kleine stap.

Wat de armoedetoets betreft, hebt u duidelijk aangegeven dat u dat op een wetenschappelijk correcte en objectief onderbouwde manier gaat doen, en dat u niet alleen een wetenschappelijke instelling gaat raadplegen, maar ook de mensen die het middenveld vertegenwoordigen, namelijk de Gezinsbond en het Netwerk tegen Armoede. Zeker na de polemiek die er is ontstaan, is het belangrijk dat u die twee laatste er ook bij betreft, en dat dat op een grondige manier gebeurt. We zijn vragende partij om die armoedetoets op een correcte en vlotte manier te realiseren.

Ik vind de kritiek van mevrouw Van den Brandt op de uitbetalingsinstellingen een beetje vreemd omdat ik dacht dat Groen toch altijd streeft naar efficiëntie en de werkingskosten tot een minimum probeert te beperken. Met dit model hebben we het goede van beide. Enerzijds hebben we met nog drie private uitbetalingsinstellingen partners met ervaring en kennis. Op korte termijn kan er dus zeker niets verloren gaan aan kennis en ervaring. Anderzijds gaan we door te werken met publieke uitbetalingsinstellingen zeker vereenvoudigen omdat ze bijvoorbeeld kijken naar een gemeenschappelijk ICT-platform en de uitbetalingsinstellingen proberen te stroomlijnen. Het is voor ons heel belangrijk dat dat er instaat.

Katrien Schryvers (CD&V): We hebben enkele weken geleden het actualiteitsdebat gehad in de plenaire vergadering. Ik zal dus niet ingaan op alle elementen die mevrouw Van den Brandt ter sprake brengt. Minister, over de armoedetoets heb ik een duidelijke uitspraak gehoord. U gaat ervan uit dat het armoederisico daalt en u zult de resultaten van die armoedetoets onder ogen nemen, ook binnen de regering. Natuurlijk moet die armoedetoets gebeuren en het is goed dat die op de manier gebeurt waarop u die naar voren hebt geschoven.

Minister, hebt u een idee van de timing waarop dat zou kunnen gebeuren? Het is niet zo'n eenvoudige oefening als velen zomaar denken. Wanneer kunnen we daar zicht op krijgen?

Inzake de bijdrage voor kinderopvang doet u, mevrouw Van den Brandt, alsof het niet zomaar is dat iets goed is voor de sector en tegelijk ook voor de mensen die gebruikmaken van kinderopvang. Deze maatregel is net en-en. Die zorgt mee voor de leefbaarheid van de sector in de trappen 0 en 1. Maar die vermindert ook de druk op mensen die in het inkomensgerelateerde systeem het hoogste tarief betalen om gebruik te maken van dat systeem, waardoor mogelijk meer plaatsen vrijkomen voor de mensen die dat systeem meer nodig hebben. Dit is dus een win-winsituatie op verschillende fronten.

Bart Van Malderen (sp.a): Zelf heb ik ook enkele bijkomende vragen. U zult de link wel vinden met de vraag om uitleg die mevrouw Van den Bossche had ingediend, want na het actualiteitsdebat waren er best wel wat openstaande vragen. Ik heb er een drietal waarop ik heel graag een antwoord zou krijgen. In de eerste plaats gaat het over de armoedetoets en de doelstellingen met betrekking tot kinderarmoede. Is dat al opgestart? Is het uitbesteed? Wie begeleidt dat? Zal het Netwerk tegen Armoede daarbij worden betrokken? Ik weet niet hoe goed de relatie is met mevrouw Cantillon, maar wordt ook het Centrum voor Sociaal Beleid daarbij betrokken?

Minister, ik heb u duidelijk horen zeggen: als ons nieuw systeem kinderbijslag de kinderarmoede niet doet dalen, dan gaan we dat opnieuw agenderen op de ministerraad. Het zou er nog maar aan mankeren. Minister, ik wil u wijzen op een doelstelling in het regeerakkoord om de kinderarmoede tegen 2020 te halveren. We hebben al behoorlijk wat discussies gehad, en telkens kwam het antwoord dat dit niet het middel is om kinderarmoede te reduceren. Op een gegeven moment schieten er niet zo heel veel middelen meer over. Wat is de doelstelling die u zichzelf oplegt met betrekking tot de armoedereductie? Hoe denkt u die halvering te bereiken? Als u enkel zegt dat het niet mag verslechteren, dan hebben we een status quo en we weten wat dat hier betekent: dat is elk jaar meer kinderarmoede. Laat ons dat maar eens duidelijk zeggen. Als we hetzelfde blijven doen – blijkbaar is dat het vervalpunt om het op de ministerraad te brengen –, dan gaan we elk jaar opnieuw meer kinderarmoede krijgen. Sommige tendensen zijn daar heel sturend in. Samen met mijn fractie ben ik vragende partij om een ambitieuze agenda voor te leggen en als blijkt dat we die doelstelling niet halen, zou ik dit dossier opnieuw naar de tekentafel sturen. Er zal dus meer nodig zijn dan louter business as usual.

Dan enkele vragen over de organisaties. Er wordt gekozen voor een gemengd systeem. Minister, u duidt dat met een aantal redenen die ik niet altijd even hard volg. U citeert de Deloitte-studie heel selectief. U zegt dat u voor efficiëntie gaat en dat u daarvoor inspiratie vindt in die Deloitte-studie. Deloitte stelde eigenlijk voor om te kiezen voor een publieke uitbetalingskas en dus niet voor het hybride systeem dat u voorstaat. Daarenboven vraagt u eerst aan de private uitbetalingsinstellingen om te investeren, waarna er een evaluatie volgt en mogelijk bepaalde kosten tevergeefs gemaakt zullen zijn. Ofwel kent u de uitslag al van de evaluatie en kunt u zich dat besparen, en is het iets dat formeel wordt georganiseerd, maar weet u al dat u landt bij die hybride vorm van vier uitbetalingsinstellingen. Ofwel neemt u de evaluatie ernstig en neemt u de Deloitte-studie bij de hand en dan gaat u naar een publieke uitbetalingsinstelling, maar dan dreigt men bepaalde investeringen tevergeefs te doen. Dat is een zeer vreemde keuze, die meer te maken heeft met politieke evenwichten dan wel met efficiëntie.

Ik heb geen antwoord gekregen over de samenstelling van de raad van bestuur van het nieuwe EVA en het feit dat de Gezinsbond en de sociale partners daar voortaan geen plaats meer zullen in hebben. Is daar een overleg over geweest? Zijn ze tevreden met die keuze? Hebben ze dat laten weten? Ik zou daar toch graag wat inzicht in hebben.

Dan zijn er vragen die we al gesteld hebben maar waar tijdens de plenaire vergadering ook geen antwoord op is gekomen met betrekking tot de financiële leefbaarheid van de niet-inkomensgerelateerde kinderopvang en de participatie aan de kleuterschool. Vorige week hebben we een heel interessante hoorzitting gehad met Kind en Gezin. Toen hebben we ook de vraag gesteld naar de efficiëntie van het subsidiëren via kinderen van niet-inkomensgerelateerde kinderopvang. Kind en Gezin heeft eigenlijk met zoveel woorden gezegd dat ze geen voorstander waren en zijn van een dergelijk systeem. Het is een parallel systeem dat wordt opgezet. Er worden een aantal redenen bijgehaald. Mevrouw Schryvers, in alle

eerlijkheid, het reduceren van de druk bij mensen die in de hoogste inkomenscategorie van inkomensgerelateerde kinderopvang zitten, aanhalen om te zeggen dat men daar dan wat meer plaats zal kunnen realiseren, wel, ik heb grote twijfels bij dergelijke schoorsteentheorieën. Men maakt hier twee systemen waarvan de efficiëntie minstens niet bewezen is.

Hetzelfde geldt een beetje voor de participatie. We hebben vandaag een hoge kleuterparticipatie. Als het gaat over het deelnemen of niet deelnemen, begrijp ik de wens en de doelstelling om het aantal dagen dat kinderen op jaarbasis participeren, te verhogen. Maar het loutere feit dat u moet komen zeggen dat minister Crevits in verwachting is van een studie, bewijst dat dit niet gebaseerd is op onderzoek. Mijn vraag is: op basis waarvan bent u vandaag al, in afwachting van die studie, tot het besluit gekomen dat dit de beste manier is om de participatiegraad bij die heel moeilijke groep te verhogen? 98 procent en meer wordt bereikt. Er is één groep die bijzonder moeilijk te bereiken is. We gaan dat doen met het extra betoelagen van gezinnen waarvan kinderen al minstens voor een deel naar school gaan. Ik vermoed dat er andere instrumenten nodig zijn om die zeer moeilijk bereikbare kinderen effectief in de kleuterklas te krijgen. Die mis ik op dit ogenblik. Ik hoop dat daaraan wordt verholpen.

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Collega's, met veel begrip daarvoor, maar veel van uw vragen en bedenkingen zijn in het plenaire debat aan bod gekomen. Dat zijn zaken die met keuzes te maken hebben. Dit is een conceptnota. Een heleboel zaken moeten nu worden geconcretiseerd. De principes van de samenstelling van de raad van bestuur van het EVA staan in de conceptnota, maar dat moet nu worden geconcretiseerd. Er zal een decreet moeten worden gemaakt. Men zal daar waarschijnlijk een deel concreter in moeten zijn om een aantal representativiteiten in die raad van bestuur aan te geven. U vraagt me naar een stand van zaken. Ik kan voor een heleboel vragen alleen maar verwijzen naar wat er principieel is afgesproken in de conceptnota. Voor vele zaken is er nog een weg te gaan.

Er moet met een wetenschappelijke instelling een nieuwe overeenkomst worden gemaakt om de armoedetoets te doen. Het heeft niets te maken met het incident op de dag van de plenaire vergadering, maar het was niet de bedoeling dat het centrum dat zelf opnieuw zou doen. De bedoeling is dat een andere universitaire expertise wordt ingehaald. Uiteraard zal er met het CSB over worden gesproken. Een aantal zaken moet worden uitgeklaard.

Ik heb ondertussen ook de armoedeverenigingen gezien. We gaan met hen dat traject gaan. Ik kan daar helaas geen exacte timing van geven. Veel hangt af van hoe het contract kan worden afgesloten door degene die de wetenschappelijke begeleiding zal doen. Het zal zeker een werk van maanden zijn. Het zal niet op een drafje kunnen gebeuren, het is een grondig verhaal.

Ik kan ook geen cijfers noemen, om de eenvoudige reden dat het een zeer genuanceerd verhaal is waarbij er op verschillende factoren kan worden ingewerkt. Het is niet realistisch om te denken dat men dat kan reduceren tot één cijfer. Zo zal het niet gaan, denk ik. Op die vraag heb ik ook in de plenaire vergadering in die zin geantwoord. Weten of het werkt in termen van strijd tegen kinderarmoede, zal in die globale evaluatie moeten worden bekeken. Wat ik daarover gezegd heb, is ook juist. Als zou blijken dat het niet beantwoordt aan de ambitie van de regering, dan zullen wij er uiteraard opnieuw binnen de regering over spreken. Dat lijkt mij eerlijk gezegd niet meer dan logisch.

Over de kinderopvang: natuurlijk kan men met één maatregel meerdere objectieven nastreven. Dat is in dezen ook deels het geval. We proberen de participatie aan de kinderopvang te vergroten en de capaciteit van de kinderopvang te vergroten,

alsook de leefbaarheid ervan. We gaan dus zorgen dat wat heel zwaar wordt gesubsidieerd, ook zo goed mogelijk wordt ingezet voor de doelgroepen die door de voorrangregels daar een toegang toe moeten hebben.

Er zijn in Vlaanderen op dit moment een vijftiental kassen actief. Wij denken dat dat te veel is. Om efficiëntie te krijgen, moeten dat er minder zijn. De constructie met de EVA die het contract maakt met de overheid en die de publieke kas is maar dan een aantal uitbetalingskassen heeft, is op dit moment het beste systeem. We moeten een hele transitie maken. Daar is knowhow voor nodig. Wij kunnen de betrokkenheid van die kassen moeilijk nu onder druk zijn. Er zijn een heleboel redenen om die transitie op deze manier en met deze partners te maken. Zodra het systeem operationeel is, zal men kunnen inschatten in welke mate de efficiëntiewinsten door de EVA kunnen worden gestimuleerd. Ik denk dat dat concept daar belangrijke garanties voor zal geven.

U hebt heel wat vragen gesteld die ongetwijfeld in de volgende maanden aan bod zullen komen. Nu komt er nog advies van allerlei adviesorganen, een armoedetoets en een decretaal kader. Dan zullen een heleboel van die zaken opnieuw aan bod komen en zullen we daar opnieuw het gesprek over kunnen voeren.

Ik heb u aangegeven waarom aan die inkomensgrenzen gedacht is. Er is een compromis gezocht tussen de eenvoudigheid van het systeem, weg van de zeventienhonderd verschillende mogelijkheden en toch een stukje inkomensgerelateerdheid laten spelen. Op dat vlak zijn er afwegingen gemaakt.

Ik vind de discussie over de dynamiek van het systeem een beetje eigenaardig. Natuurlijk zijn de middelen die door de Financieringswet naar de gemeenschappen komen, geen geoormerkte middelen. Er zijn parameters gebruikt om gemeenschapsbevoegdheden te financieren, maar het is zeker geen een-op-eenrelatie. Eigenlijk is dat nog niet de essentie van het verhaal. Het huidige systeem van kinderbijslag geeft een prognose op termijn. De regering gaat dat systeem wijzigen, met lange overgangstermijnen. Op een bepaald moment heb je in de combinatie van die twee systemen een piekmoment, en daarna gaat de evolutie de andere richting uit. De nataliteit zal uiteraard ook spelen. Mevrouw Van den Brandt, als blijkt dat dat systeem een bepaalde dynamiek in zich heeft om bijvoorbeeld kleine startende gezinnen beter te ondersteunen, en er zouden in de toekomst veel startende en nieuwe gezinnen zijn, dan zal het betekenen dat er voor dat systeem financiering moet zijn. Ik snap niet goed hoe je enerzijds kunt zeggen dat je de toekomst niet mag hypothekeren en anderzijds dat je een genereus kinderbijslagstelsel moet maken. Wij proberen binnen de grenzen te blijven van wat uit het huidige systeem kan worden gezien als de dynamiek. Maar dat die dynamiek door het nieuwe systeem binnen zo veel jaren een andere dynamiek zal hebben, is het gevolg van de keuzes die in het systeem worden gemaakt. Daarom zijn er ook heel lange overgangstermijnen en tussentijdse monitormomenten.

Ook de Gezinsbond neemt de positie in dat het goed is voor startende gezinnen. We gaan door de monitoring ook zien op welke moment er over nieuwe zaken kan worden gesproken. Het is niet aan mij om daarover voor de Gezinsbond een standpunt in te nemen, maar het lijkt me toch voor een stuk de dynamiek van het systeem en de keuzes die daarin worden gemaakt.

Nogmaals, ik begrijp uiteraard de vragen, maar misschien moeten we toch een beetje kunnen aanvaarden dat we nu op een conceptnota zitten met een aantal politieke opties en dat we ze nu natuurlijk verder gaan bekijken en ze detailleren. Er zullen ook nog enkele adviezen binnenkomen. U zult dat natuurlijk allemaal perfect kunnen opvolgen. Dat zal uiteraard ook heel uitdrukkelijk in het parlement aan bod komen op het moment dat de regering de basis in een decreet zal moeten vatten.

De voorzitter: Mevrouw Van den Brandt heeft het woord.

Elke Van den Brandt (Groen): Als u wilt dat wij alles stap voor stap kunnen opvolgen, en dat willen we graag doen, dan lijkt het me evident dat we de simulaties kunnen krijgen. U hebt niet op de vraag geantwoord of we inzicht kunnen krijgen in de simulaties die zijn gemaakt om dit model op te maken.

Minister Jo Vandeuren: Alle documenten die voor de openbaarheid van bestuur noodzakelijk zijn, zult u krijgen, om u de mogelijkheid te bieden de beslissingen te nemen die u moet nemen. Maar dat wil niet zeggen dat u alle kladversies en alle Excelltabellen zult krijgen. Dat zijn voorbereidende documenten. Dat is toch logisch.

Elke Van den Brandt (Groen): Ik hoor mevrouw Jans zeggen dat we ons geen zorgen hoeven te maken, dat alles gedetailleerd becijferd en berekend is. Ik wil niet de simulaties van de eventueel zeventien andere opties die op tafel hebben gelegen, maar ik wil de exacte berekening van de impact van dit model. Ik ga ervan uit dat er meer is dan wat er in de conceptnota staat, want anders is het toch vrij mager. Mevrouw Jans wil me geruststellen dat er veel meer is, dat het goed berekend is. Het lijkt me toch evident dat we inzage in die berekeningen krijgen. Op die manier gaan we ook veel minder zeurende vragen stellen omdat dan alles duidelijk op tafel ligt. Ik vraag gewoon om dat aspect minimaal vrij te geven.

Wat me ook verbaast, is dat ik u hoor zeggen dat de armoedetoets nog niet gaande is.

Minister Jo Vandeuren: Ik heb gezegd dat Kind en Gezin met een mogelijke kandidaat aan het onderhandelen is over het contract om de wetenschappelijke expertise te brengen. De gesprekken zijn lopende. Ikzelf heb de armoedeverenigingen persoonlijk gezien. We hebben die toets dus wel degelijk opgestart.

Elke Van den Brandt (Groen): Ik ga ervan uit dat er in de aanloop naar de conceptnota vergaderingen zijn geweest met betrokkenen. U hebt hier ooit eens gezegd dat u met een aantal actoren rond tafel zou zitten. Ik ga er ook van uit dat de voorbereiding van de armoedetoets niet pas gebeurt nadat we een plenair debat hebben over de impact van de zaak. Er is veel tijd tussen de beslissing over de conceptnota en het in gang zetten ervan. Ik vind het niet vanzelfsprekend om niet met het CSB te werken. Waarom kan het daar niet in worden betrokken? Ik vind het niet vanzelfsprekend dat u een van de referentiecentra automatisch uitsluit. Ik vraag me af of het CSB wist dat het op voorhand meewerken aan simulaties en berekeningen van uw model zou betekenen dat het uitgesloten zou worden van de armoedetoets.

Verder vind ik de engagement dat de armoede moet dalen vaag. Als er voor de meeste groepen een daling van één of twee na vele nullen na de komma is, is er een theoretische daling. De ambities moeten meer zijn dan gewoon een daling. Laten we hopen dat het daalt. Als het niet daalt, hebt u grote problemen. Het moet significant dalen. Dat zal niet voor iedere doelgroep hetzelfde zijn. Voor de ene doelgroep zal het misschien met 3 procent dalen, voor de andere met 2 procent, voor nog een andere misschien maar met een halve procent. Het moet echter significant dalen en niet alleen maar een klein beetje.

Er is nog een ander punt dat ik bizar vind. Als ik me niet vergis, is er in het Mozaïekdecreet dat we daarnet hebben besproken een artikel dat het mogelijk maakt om bepaalde gegevens op te vragen met het oog op het nieuwe concept van kinderopvang. We zijn dus eigenlijk al decretale aanpassingen aan het doen, maar als we vragen stellen, horen we dat het maar een conceptnota is, dat we nog zullen zien wat ervan komt, dat het nog moet worden geconcretiseerd en uitgevoerd. Als er nog ernstig naar een armoedetoets moet worden gekeken en als

nog niet alle beslissingen genomen zijn, dan moet er ook een zekere haast achter zitten en dan moeten we vermijden dat alles al in gang is gezet vooraleer we weten of we eventueel nog moeten bijsturen.

Ik heb nog een opmerking over het werken met kinderopvang. Ik hoor verschillende geluiden. In de plenaire vergadering gaf u als argument dat het een soepje wordt als men mensen moet gaan laten bewijzen hoeveel dagen ze er zijn, enzovoort. Het werken via de kinderbijslag om een sector leefbaar te maken, is raar. Als u zou zeggen dat u ouders wilt stimuleren om naar kinderopvang te gaan en een toelage wilt geven, dat zou ik nog kunnen begrijpen. Dan doet u dat voor kinderopvang of voor jonge ouders die er eventueel voor kiezen om thuis te blijven, enzovoort. Maar hier wordt expliciet gekozen voor een bepaald deel van de kinderopvang, namelijk de mensen die niet in trap 1 of trap 0 zitten. Ik snap dat, want die mensen betalen heel veel voor kinderopvang. Dat we die ouders tegemoetkomen, is ook nodig. Maar dat kan veel efficiënter door ervoor te zorgen dat de kinderopvang een pak goedkoper is en dat de subsidies die ooit decretaal aangekondigd waren, worden besteed. Dit is een heel grote, complexe omweg om iets te bereiken dat op een efficiëntere manier kan worden bereikt, namelijk door alle kinderdagverblijven die dat wensen in trap 1 te zetten en alle kinderdagverblijven die naar trap 2 willen, naar trap 2 te brengen. Ik hoor mevrouw Jans daarnet zeggen dat het enkel voor trap 0 en 1 is, en er dus geen probleem is voor oneerlijke concurrentie. Ook binnen trap 0 en 1 is er oneerlijke concurrentie omdat kinderdagverblijven niet zelf kunnen kiezen in welke trap ze zitten. Dat blijft ook behouden. Er wordt dus een complex systeem op poten gezet met verschillende doelstellingen. Ik hoor vanuit de N-VA dat het wel persoonsvolgend is, dat het een eerste stap is. U hebt dat ook in plenaire vergadering gezegd. Ik hoor anderzijds op de CD&V-banken dat het gewoon is om ouders te stimuleren. Daarover is heel veel diffuusheid. Het klinkt als een niet zo elegant compromis binnen de meerderheid voor een voorstel waarbij efficiëntie toch een doelstelling was, dacht ik.

Tot slot wil ik nog iets zeggen over de verschillende instellingen. Net als u hebben wij met Groen vastgesteld dat het huidige systeem niet efficiënt is. Die Deloitte-studie kan men met heel veel tegenzin lezen, maar men kan alleen maar vaststellen dat er staat dat het naar één moet gaan.

Minister Jo Vandeuren: Dat is absoluut niet waar. Dat zegt meer over uw overtuiging dan over wat er in de studie staat.

Elke Van den Brandt (Groen): Ik vind het heel moeilijk om uit die studie af te leiden dat een model van vier per se het goede model is. Ik zal het daarop houden. Ik heb de indruk dat de N-VA ook de mening was toegedaan dat die studie enkel gelezen kon worden door naar één te gaan. Ze waren in de media nogal fors in hun uitspraken daarover. Ik heb het gevoel dat dit wederom een compromis is tussen twee partijen in de meerderheid en dat niet gekozen is tussen a en b, maar wel voor een beetje a en een beetje b. Maar goed, we zullen zien hoe dat in de tijd evolueert.

Ik hoor u ook een aantal openingen maken. Dat is positief. U zegt dat het een conceptnota is, dat we nog zullen zien, dat de samenstelling van de raad van bestuur nog moet worden bekeken. Er is nog marge, dat voel ik ook in die conceptnota. Dat is goed. Dat is nodig. Anderzijds worden er wel een aantal deuren gesloten. Daar maak ik me toch wel zorgen om.

Ik ga het hier bij houden, omdat dit bijkomende vragen waren. Ik ga ervan uit dat we daarop terugkomen. U zegt dat de armoedetoets iets van maanden is. Engageert u zich dat u geen bindende of niet terug te draaien decretale aanpassingen doet vooraleer we de conclusies van de armoedetoets hebben? Kunnen we vooraleer we een decreet krijgen om de conceptnota uit te voeren, de armoedetoets

effectief hebben? Zoals ik al zei, in het Mozaïekdecreet is er al een aanpassing. Ze is klein en zinvol en mocht gebeuren, maar engageert u zich om pas naar nieuwe systemen, naar nieuwe modellen te gaan tot we de echte impact met de armoedetoets in handen hebben?

Minister Jo Vandeurzen: Ik ga het parlement niet vragen over een decreet te beslissen zonder dat we de armoedetoets kunnen presenteren. (*Opmerkingen van Elke Van den Brandt*)

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Freya Saeys aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de vaccinatiegraad van gezondheidspersoneel tegen seizoensgriep – 2455 (2015-2016)

VRAAG OM UITLEG van Jan Bertels aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de weerstand bij zorgverleners tegen vaccinaties – 2472 (2015-2016)

Voorzitter: de heer Bart Van Malderen

De voorzitter: Mevrouw Saeys heeft het woord.

Freya Saeys (Open Vld): De Vlaamse gezondheidsdoelstelling inzake vaccinaties heeft als subdoelstelling dat tegen 2020 80 procent van het gezondheidspersoneel gevaccineerd zou zijn tegen seizoensgriep. De onderliggende reden is natuurlijk de verspreiding van infectieziekten, in casu griep, tegen te gaan bij veelal zwaar zieke en zwaar zorgbehoevende mensen. Ook de Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) en de Hoge Gezondheidsraad in België bevelen de griepvaccinatie aan voor zorgpersoneel.

Recent onderzoek van het Leuvens Universitair Vaccinologie Centrum en IDEWE in opdracht van het Agentschap Zorg en Gezondheid leert ons nu dat ongeveer een op de twee personeelsleden in ziekenhuizen en woonzorgcentra zich jaarlijks laat vaccineren tegen de griep. Nochtans vinden negen op de tien deelnemers aan het onderzoek het belangrijk dat gezondheidswerkers de patiënten niet besmetten.

Opvallend is dat zorgverleners die zich niet laten vaccineren, dat doen op basis van foute informatie. Ze zijn niet overtuigd van het nut en de werking van het vaccin. Slechts 20 tot 30 procent van de niet-gevaccineerden vindt dat het griepvaccin een zekerheid geeft om zichzelf of anderen te beschermen. 40 procent van de niet-gevaccineerden denken dat ze zelf griep kunnen krijgen van het vaccin of dat het vaccin hun weerstand vermindert. Ze schatten het eigen risico op griep of hun rol in de verspreiding ervan laag in. Het is verontrustend dat deze groep, die eigenlijk het best geïnformeerd zou moeten zijn, deze misvattingen heeft. De enquête werd immers ingevuld door 5141 artsen, verpleeg- en zorgkundigen, vroedvrouwen en ander medisch personeel in 13 ziekenhuizen en 14 woonzorgcentra.

Belangrijk is nu de juiste stappen te zetten om over vier jaar de gezondheidsdoelstelling van 80 procent gevaccineerden bij het zorgpersoneel te halen. Een vaccinatiecampagne lijkt niet effectief te zijn. Het onderzoek toonde immers aan dat slechts een op de tien personeelsleden door de campagne overtuigd raakte om zich te laten vaccineren. Het onderzoek reikte wel andere pistes aan die het personeel aangaf als potentieel succesvol: het griepvaccin op een geschikt moment aanbieden op de werkvloer, een aanbeveling van de leidinggevende tot vaccinatie en een opvolging ervan, het werken met een prikteam dat op de diensten langsgaat of vaccinatie tijdens het medisch onderzoek, de voorbeeldfunctie van leidinggevend en persoonlijke communicatie.

Opvallend resultaat van dit onderzoek is de misvatting over het griepvaccin bij gezondheidspersoneel. Minister, welke maatregelen zult u nemen om deze groep, waarvan we zouden verwachten dat zij het best geïnformeerd is, correct te informeren over de voor- en nadelen van vaccinatie tegen seizoengriep? Op welke wijze zult u het gezondheidspersoneel motiveren om zich te laten vaccineren tegen seizoengriep en welke rol wilt u hierbij toebedelen aan de werkgevers? Zult u stimuli ontwikkelen om op de werkvloer vaccinaties tegen de seizoengriep aan te bieden?

Het onderzoek heeft zich gefocust op gezondheidspersoneel in ziekenhuizen en woonzorgcentra. Daarnaast is er natuurlijk ook de thuiszorg, waar thuisverpleegkundigen, verzorgenden en huisartsen mensen met een zware zorgbehoefte verzorgen. Beschikt u over cijfers over hun vaccinatiegraad? Zult u ook ten aanzien van deze groep bijkomende acties ondernemen om hun vaccinatiegraad op te krikken?

De voorzitter: De heer Bertels heeft het woord.

Jan Bertels (sp.a): Op vrijdag 17 juni berichtten nagenoeg alle kranten over enkele stuitende cijfers die naar voren kwamen uit een studie van de KU Leuven. Dit onderzoek, waarbij meer dan vijfduizend zorgverleners bevestigd werden naar hun attitude ten aanzien van vaccinaties, toont aan dat er nog een lange weg af te leggen is om de doelstelling van 80 procent griepvaccinaties bij het personeel van woonzorgcentra en ziekenhuizen te halen. Er wordt immers nog maar eens bevestigd dat maar 40 procent van het personeel zich laat inenten tegen griep in de ziekenhuizen, en 45 procent in de woonzorgcentra. Tegelijk – en dat is frapperend – blijken misvattingen over vaccinaties ook bij medisch geschoold personeel welig te tieren. Zo gelooft een op vier dat men net ziek wordt van vaccinaties, terwijl een op twee gelooft dat vaccinaties tegen de griep niet beschermen tegen de griep. Dat zijn toch wel stuitende cijfers, zoals gezegd. Tot slot is iets meer dan een op vijftien zorgverleners ook gewoon tegen vaccinaties, alle aanbevelingen van onder meer de Hoge Gezondheidsraad ten spijt.

Het probleem is – en dat is nog erger – dat we eigenlijk niet snel vorderen met de doelstelling van 80 procent in vergelijking met vroegere enquêtes en percentages van personeel dat zich laat inenten. Het probleem blijft natuurlijk dat griep een zeer besmettelijke ziekte is en gemakkelijk overgedragen kan worden van deze zorgverleners naar de patiënten en rusthuisbewoners, alle preventiemaatregelen ten spijt indien ze drager zouden zijn van het griepvirus. Deze patiënten en rusthuisbewoners hebben vaak een verminderde weerstand en dat maakt hen extra kwetsbaar, wat onderzoek ook uitwijst.

Minister, beaamt u de door de onderzoekers van de KU Leuven gemaakte analyses omtrent het relatief beperkt gebruik van griepvaccins door medisch personeel en verzorgenden?

De onderzoekers wezen ook op een verhoogd sterftecijfer in woonzorgcentra ten gevolge van de griep. Hebt u zicht op het aantal rusthuisbewoners dat jaarlijks overlijdt ten gevolge van de griep en kunt u een inschatting maken van het percentage waarmee dit cijfer eventueel zou kunnen dalen bij een hogere vaccinatiegraad van het personeel?

Minister, u hebt in de marge van de berichtgeving over het onderzoek al maatregelen aangekondigd. Welke oplossingen ziet u voor deze problematiek en hoe zult u de zorgverleners overtuigen van de waarde van een griepvaccin en hen aanmoedigen om zich te laten vaccineren?

De voorzitter: Minister Vandeuren heeft het woord.

Minister Jo Vandeuren: De studie in verband met griepvaccinatie die door het team van professor Vandermeulen van de KU Leuven werd uitgevoerd in opdracht

van de Vlaamse overheid is er natuurlijk op gericht om precies een idee te hebben over de stand van zaken qua vaccinatiegraad bij personeel in zorginstellingen enerzijds en om te weten wat de opvattingen en eventuele belemmerende factoren zijn om een hogere vaccinatiegraad te bereiken. Bij de studie waren 13 ziekenhuizen en 14 woonzorgcentra betrokken. Ik bevestig uiteraard deze gegevens. Ik heb deze studie precies laten uitvoeren om hierover een idee te krijgen en om te weten wat de verbeterpunten kunnen zijn om tot een hogere vaccinatiegraad te komen. Blijkbaar leven er bij de ondervraagden inderdaad nog een aantal misvattingen over griepvaccinatie. Het is echter wel belangrijk op te merken dat het in de betrokken instellingen niet enkel ging om medisch geschoold personeel dat deelnam aan de enquêtes. Het agentschap Zorg en Gezondheid bereidt voor het najaar een campagne voor ten behoeve van het personeel van ziekenhuizen en woonzorgcentra, rekening houdend met de bevindingen en suggesties van de studie. Hierbij zullen ook een aantal misvattingen en mythes over griepvaccinatie aan bod komen.

De studie ging enkel over personeelsleden in ziekenhuizen en woonzorgcentra. Het spreekt voor zich dat griepvaccinatie ook belangrijk is in de thuishulp, maar dit jaar wil ik de campagne vooral richten op de personeelsleden van woonzorgcentra en ziekenhuizen. We willen proberen de sterktes van de instellingen die het best scoorden te integreren in de campagne. In de zomermaanden zullen we in eerste instantie de directies al aanschrijven en het campagnemateriaal voorstellen. Dit materiaal zal een stuk gepersonaliseerd kunnen worden naargelang de dienst of instelling en kan ook door andere diensten worden gebruikt.

Met de bevindingen van de studie willen we dit najaar de griepvaccinatiecampagne voor het personeel van woonzorgcentra en ziekenhuizen gericht dan voorheen voeren. Hierbij zal de nodige aandacht besteed worden aan een aantal misvattingen en mythes die hierover bestaan. Zoals gezegd zullen we ook de sterke punten qua aanpak uit sommige instellingen integreren om te zien in welke mate deze ruimer of veralgemeend kunnen worden toegepast in andere instellingen. Dit zou dan kunnen leiden tot een soort draaiboek met 'tips and tricks' qua voorbereiding en aanpak om een hogere vaccinatiegraad te bereiken.

Bij de griepcampagne wordt inderdaad voorbereid dat een aantal stimuli zouden worden geïntegreerd. Er wordt ook gedacht aan een deelcampagne op het terrein, waarbij voor de nodige media-aandacht kan worden gezorgd. We zullen ook suggereren om de gevaccineerden lokaal in beeld te brengen. Hierbij wordt bijvoorbeeld gedacht aan een gratis lekker kopje koffie voor gevaccineerden.

Ik beschik voorlopig niet over gevalideerde gegevens over de vaccinatiegraad of vaccinatietoestand van huisartsen of zorgverstekkers in de thuiszorg. Dit najaar zullen we, zoals gezegd, eerst focussen op een verbetering van de vaccinatiegraad in de woonzorgcentra en ziekenhuizen. Het spreekt voor zich dat dit campagnemateriaal ook door bijvoorbeeld diensten voor thuiszorg en thuisverpleegkundigen kan worden gebruikt. Het is later wel de bedoeling ook een bevraging te doen naar gegevens over griepvaccinatie in de thuiszorg.

Ik wil, wat betreft de vraag over sterftcijfers, starten met aan te stippen dat bewoners van residentiële voorzieningen in Vlaanderen gratis griepvaccinatie aangeboden wordt door de Vlaamse overheid, en dat we op deze manier quasi alle residenten in Vlaanderen vaccineren tegen griep. Er was een 100 procent coverage in 2015.

Concrete cijfers over de mate waarin griep voor een verhoogd sterftcijfer zorgt in woonzorgcentra hebben we niet. Het valt ook te verwachten dat dit cijfer varieert van jaar tot jaar aangezien het van meerdere randomstandigheden afhankelijk is. Ook het Wetenschappelijk Instituut voor Volksgezondheid beschikt niet over deze gegevens. Als er al gegevens zijn, gaat het vooral om griepachtige ziektes omdat er maar zelden een virusbepaling gebeurt wanneer mensen luchtwegeninfecties

hebben. Uit internationale studies is wel geweten dat een vaccinatiegraad van 50 procent bij het verzorgend personeel al een significante impact heeft op het sterftecijfer van de residenten van woonzorgcentra. De meeste studies zijn beperkt tot een vaccinatiegraad van ongeveer 50 procent bij het verzorgend personeel. Over de impact van een hoge vaccinatiegraad van 75 tot 80 procent op ziekte en sterfte door griep heb ik geen gegevens. Ik heb dit laten navragen en blijkbaar zijn er geen medisch wetenschappelijke publicaties over de impact van een vaccinatiegraad hoger dan 50 procent.

De voorzitter: Mevrouw Saeys heeft het woord.

Freya Saeys (Open Vld): Minister, dank u voor uw antwoord. U zei dat de enquête ook zou zijn ingevuld door niet-medisch personeel. Dat is niet de informatie die ik heb. Het zouden 5141 artsen, verpleegkundigen, zorgkundigen, vroedvrouwen en ander medisch personeel zijn. Kunt u dat nog toelichten?

U had het ook over een deelcampagne op het terrein. U had het over een mogelijke koffie. Ik denk toch dat een deelcampagne iets uitgebreider moet worden uitgewerkt. Kunt u daar meer toelichting bij geven?

U zegt dat de campagne in het najaar zich zal richten op woonzorgcentra en ziekenhuizen. Ik wil er hier nogmaals voor pleiten om hier ook thuisverpleging, verzorgenden en huisartsen in te betrekken. Uiteindelijk komen zij thuis bij en in nauw contact met de mensen. Het is essentieel dat die groep ook mee wordt opgenomen.

Minister, u had het ook over een mogelijke bevraging bij deze zorgverstrekkers. Wanneer gaat die gebeuren?

De voorzitter: De heer Bertels heeft het woord.

Jan Bertels (sp.a): Ik had over de enquête bij zorgverleners dezelfde informatie als mevrouw Saeys. Als die enquête breder was, dan is dat voor mij geen probleem. Maar nu zitten we met dubbelzinnige informatie. Minister, kunt u dat uitklaren?

Minister, ik had er geen twijfels bij, maar ik ben toch blij dat u erkent dat we het belang van vaccinatiecampaagnes moeten blijven ondersteunen en promoten. Zolang we geloven dat vaccins gezondheidbevorderend kunnen zijn en ziektepreventief zijn, moeten we dat blijven doen, ook bij zorgverleners. Daarom is het belangrijk dat we in uw draaiboek met 'tips and tricks' concrete zaken verwerken, en dat we daarmee inwerken op attitudes die nu heersen bij gezondheidspersoneel. Die zijn niet altijd positief met betrekking tot de vaccinatiegroep. We zullen dat heel gericht moeten doen, en we kunnen anderen overtuigen door een rolmodel te tonen. Dat voorstel werd al vroeger gedaan.

De uitbreiding tot andere zorgverleners in de thuiszorg is een goede zaak. Dat moeten we doen. Ook daar komen veel zorgverleners in aanraking met oudere mensen of met mensen die verzwakt zijn in het algemeen. Het zou goed zijn indien de campagne in die richting kan worden uitgebreid.

Minister, we hadden het er vroeger al eens over: hebt u nu, door de studie die u hebt besteld, een beter zicht op de regionale verschillen bij de griepvaccinaties? Dat blijft een beetje onderbelicht. Vroegere cijfers wezen uit dat er toch frappante verschillen zijn tussen de provincies in Vlaanderen.

De voorzitter: Mevrouw Croo heeft het woord.

Caroline Croo (N-VA): Minister, zal er nog een nieuwe studie worden aangevraagd om de vaccinatiegraad bij het gezondheidspersoneel te meten? Wanneer zou u dat inplannen? Ik vraag mij ook af, net als mevrouw Saeys en de heer

Bertels, waarom we niet meteen de huisartsen en de thuiszorg mee in die campagne zouden betrekken. Indien er inderdaad geen hogere vaccinatiegraad zou worden bereikt, zou u dan alsnog de vaccinatie verplichten bij deze doelgroepen?

De voorzitter: Minister Vandeuren heeft het woord.

Minister Jo Vandeuren: Ik wil nog even situeren waarom die studie er nu is. Wij hebben een gezondheidsdoelstelling met betrekking tot vaccinaties. Daaraan zijn een strategisch plan en een actieplan gekoppeld. Er zijn acties rond levenslang vaccinatiebeleid. Er zijn ook strategische opties in opgenomen ten aanzien van de professionelen. Het is mijn intentie om dat strategisch plan de volgende jaren uit te voeren. Daarom moeten er een aantal gerichte onderzoeken gebeuren. Van mijn administratie heb ik begrepen dat er een onderzoek zal zijn naar de ervaringen in de thuiszorg en of we daarop in een volgende campagne kunnen focussen. Elk jaar is er ook een specifieke campagne in de Week van de Vaccinatie. Daar worden een aantal momenten voor aangegrepen en wordt er ook gefocust op één issue. Natuurlijk zijn al die andere vaccinatiekwesties belangrijk en moeten we blijven sensibiliseren opdat ook in de thuiszorg mensen zich zouden vaccineren. Maar er is een afspraak dat we elk jaar één issue nemen en dat proberen extra te benadrukken door daarop in te zetten in dat jaar en in die campagne. Die campagne wordt gemaakt door een campagnebureau. Het is niet onze administratie die een campagne maakt.

Dat zal een campagne zijn, heb ik begrepen, waarbij men gaat toelaten dat een lokale invulling gegeven wordt, en dat men elkaar kan inspireren doordat men rolmodellen toont en daar een beweging rond kan organiseren.

Het is belangrijk om die cadans te zien. Wanneer komt de volgende studie? De afdeling zal nu, als deze campagne is uitgerold, kijken wanneer dat kan. Volgend jaar, zoals u suggereert, legt men extra nadruk op de thuiszorg. Dan gaat men kijken welke elementen extra moeten worden bevraagd, als men daar een goede campagne rond wil doen. Gesteld dat thuiszorg een campagnethema wordt, dan moet dat mee vanuit het campagnebureau worden opgevolgd.

Wij kunnen uit die studie geen regionale verschillen aantonen, mijnheer Bertels. Dat is een studie op steekproef in ziekenhuizen en woonzorgcentra. Al wie in die ziekenhuizen werkt en in contact komt met de patiënten of bewoners, werd ondervraagd. Dat is dus ook het logistieke personeel.

Als de campagne conceptueel klaar is, kunnen we die meedelen. Dat is niet het punt. Veel zorgen en veel vragen naar andere prioriteiten deel ik. Het is een cadans die we al een tijd volgen om dat hele strategische plan geleidelijk aan in te vullen, en die verklaart waarom nu op deze groep wordt gefocust.

Freya Saeys (Open Vld): Minister, ik denk wel dat u het belang inziet van die vaccinatie bij de thuisverpleging, verzorgenden en huisartsen. Ik merk dat er op het terrein onvoldoende gevaccineerd wordt, met natuurlijk soms ernstige gevolgen. Dit jaar was de epidemie heel erg. Ik hoop dat de vaccinatie in de toekomst een beetje beter zal zijn.

Jan Bertels (sp.a): Minister, het procesmatige met betrekking tot de gezondheidsdoelstellingen van het strategisch plan en actieplan wordt niet betwist. Het is wel duidelijk dat het nu niet voldoende vooruitgaat. In 2013 haalden we een vaccinatiegraad van 42 procent, in 2014 van 42,9 procent en nu zitten we aan 40 procent voor het ziekenhuispersoneel, en 45 procent voor het woonzorgcentrapersoneel. Als we de doelstelling van 80 procent tegen 2020 willen halen, kan het actieplan toch worden bijgestuurd? We gaan daar een tandje moeten bijsteken, anders halen we de doelstelling, waar we allemaal achter staan, niet.

Ik ga niet zover als mevrouw Croo die zegt dat we een algemene verplichting moeten opleggen. Ik denk wel dat we onze incentives om de mensen te overtuigen dat een vaccinatie nuttig is, sneller moeten ontwikkelen. We moeten meer doen dan in het vorige actieplan stond.

Caroline Croo (N-VA): Ik heb niet gezegd dat ik dat wil verplichten. Ik heb gevraagd of de minister een verplichting wil opleggen. Wij zijn tegen een verplichting.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Koen Daniëls aan Jo Vandeuren, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het uitwerken van een preventiebeleid voor de ziekte van Lyme – 2490 (2015-2016)

Voorzitter: de heer Bart Van Malderen

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Voorzitter, minister, dames en heren, het was alsof Gazet van Antwerpen wist dat deze vraag vandaag aan bod zou komen en ook al een gedeelte van het antwoord kende. Ik zal ze toch nog stellen, wellicht zal de minister er ook naar verwijzen.

Ik heb in het verleden al een vraag om uitleg gesteld en ook een schriftelijke vraag. Dit is een vervolgvraag. In het natuurreservaat Het Wik in Bokrijk zijn onlangs drie keer meer besmette teken aangetroffen dan twee jaar geleden. Dat stelde een studente onlangs vast toen ze een – beperkt – onderzoek deed.

Maar liefst 37 procent van de teken is besmet met de bacterie *Borrelia* – die kan de ziekte van Lyme veroorzaken – terwijl dit 2 jaar geleden nog maar 10 procent was. In Vlaanderen is er een onderregistratie in vergelijking met andere landen. Een mogelijke verklaring, op basis van kleinschalig onderzoek, voor de grotere verspreiding van de teken zijn de recente warme winters en het vochtige voorjaar, en we mogen daar nu ook een vochtige zomer aan plakken met de afgelopen dagen in gedachten.

Op 13 januari 2015 stelde ik reeds een aantal vragen rond het uitwerken van een preventiebeleid rond de ziekte van Lyme. In mijn schriftelijke vraag nummer 550 van 9 april 2015 vroeg ik naar de stand van zaken van de opgesomde maatregelen en van het onderzoek naar de ziekte van Lyme.

Pro memorie: voor de vaststelling van de ziekten wordt er heel dikwijls verwezen naar de zogenaamde rode kring. Die treedt echter maar in één van de vijf gevallen op. In alle andere gevallen weten mensen niet of ze al dan niet besmet zijn.

Inzake de bloedtests is moeilijk om heel accuraat te kunnen vaststellen of er een besmetting is. Dan heb ik het nog niet over chronische lyme. Mijn vraag om uitleg is van belang voor preventie, maar ook voor longitudinaal onderzoek en opvolging van patiënten die zijn gebeten. Minister, u gaf aan dat het Wetenschappelijk Instituut Volksgezondheid (WIV) in het najaar van 2015 een grootschalige opvolgstudie rond de ziekte van Lyme in België zou starten. Daarbij zullen een duizendtal patiënten gedurende één tot twee jaar worden opgevolgd. U gaf ook mee dat in 2015 een consultatie naar aanleiding van een tekenbeet zou worden opgenomen in de lijst van ziekten van de huisartsenpeilpraktijken en dat u nieuwe wetenschappelijke resultaten verwachtte in de loop van 2015-2016, op basis waarvan u dan verdere stappen kan zetten.

Ik heb er mijn schriftelijke vraag nog even bijgenomen. De resultaten van het peilnetwerk voor huisartsen zouden beschikbaar zijn in de eerste helft van 2016, die nu eigenlijk al voorbij is.

Minister, zijn er al resultaten bekend? Kunt u die meedelen? Kunt u toelichting geven over de aanpassingen die eventueel zijn gebeurd in het beleid? Wat verwacht u van de eerste tussentijdse resultaten van de groep van duizend patiënten die wordt gevolgd? Hoe wilt u, zoals in de ons omringende landen – ik neem Nederland als voorbeeld met tekenradar – een systematische screening en preventie opzetten om zo tot een goede diagnose en een snelle behandeling te kunnen komen?

De voorzitter: Minister Vandeuren heeft het woord.

Minister Jo Vandeuren: We gaan op dit ogenblik nog steeds uit van het beleid dat werd geschetst in het antwoord op uw vraag om uitleg van 9 april 2015 en de schriftelijke vragen van 19 oktober 2015 en van 2 september 2014 van de heer Steve Vandenberghe.

Er zijn voorlopige resultaten van de onderzoeken bekend, maar nog niet breed verspreid. Die resultaten werden op een seminarie door het Wetenschappelijk Instituut Volksgezondheid in mei jongstleden toegelicht. Voor de volledige resultaten moeten we wachten op de uiteindelijke rapporten van het WIV.

De onderzoeken en surveillance van lyme in België zijn vooral gebaseerd op het aantal positieve serologische tests die worden gerapporteerd door het Nationaal Referentiecentrum voor Borrelia en een netwerk van peillaboratoria. Dat bestaat uit een veertigtal laboratoria verspreid over het hele land en is goed voor ongeveer de helft van de serologische tests uitgevoerd voor lyme in België.

De epidemiologie van lyme vertoont een uitgesproken seizoensvariatie, met elk jaar een stijging van het aantal gerapporteerde positieve serologische tests tussen juni en oktober. Het totaal aantal positieve serologieresultaten schommelt van jaar tot jaar als gevolg van verschillende factoren. Klimaatfactoren die een invloed hebben op de hoeveelheid teken en de aanwezigheid van gastheren spelen bijvoorbeeld een rol. Ook sensibilisatie van artsen speelt een rol, los van de evolutie van de problematiek op zich. Hoe bekender de infectie wordt, hoe meer aanvragen voor serologie er zijn.

Niettegenstaande de jaarlijkse schommelingen bleef het aantal gerapporteerde positieve resultaten voor Borrelia burgdorferi tussen 2000 en 2012 relatief stabiel. In 2013 en 2014 was er een belangrijke toename van het aantal uitgevoerde testen, met als gevolg hiervan ook een hoger aantal positieve resultaten. De positiviteitsratio, met name de proportie positieve resultaten ten opzichte van het totaal aantal testen, bleef evenwel stabiel en schommelt rond de 2 procent. De toename van het aantal uitgevoerde testen is vermoedelijk toe te schrijven aan een verhoogde aandacht voor de ziekte, zowel bij de artsen als bij de algemene bevolking in dat tijdsvenster. In 2015 is het aantal positieve serologieresultaten opnieuw vergelijkbaar met jaren in de periode 2000 tot 2012.

Lyme komt overal in België voor, maar vertoont regionale verschillen. De ziekte is zeldzaam aan de kust en komt meer voor in de regio Leuven, de Kempen en de Ardennen. Hoewel deze geografische distributie gebaseerd is op de woonplaats van de patiënt en niet noodzakelijkerwijs een beeld geeft van de plaats van blootstelling, is de verspreiding consistent met de zones waar de meeste teken voorkomen.

In de literatuur is de incidentie van lyme hoger bij mannen dan bij vrouwen, omdat beroeps- en vrijetijdsactiviteiten in de buitenlucht vaker door mannen worden uitgeoefend. In België is dat in sommige jaren ook het geval, maar niet altijd. Algemeen genomen komt de ziekte ongeveer evenveel voor bij vrouwen als bij mannen. Ook komen personen van alle leeftijden in contact met de bacterie, hoewel volwassenen, en vooral mensen van 45 tot 64 jaar, vaker een positief resultaat hebben. Dit komt overeen met een hogere kans op een blootstelling met

toenemende leeftijd en het vaker uitoefenen van buitenactiviteiten zoals tuinieren en wandelen bij personen in deze leeftijdsgroep.

Om een volledig beeld te krijgen van de epidemiologie van lyme in België wordt de observatie door laboratoria aangevuld met een klinische surveillance. Die is gebaseerd op een schatting van het aantal patiënten die een arts consulteren vanwege erythema migrans – zeg maar een eerste handtekening van een lyme-infectie – alsook een opvolging van het aantal ziekenhuisopnames voor lyme via de Minimale Ziekenhuis Gegevens (MZG).

Zowel in 2003-2004 als 2008-2009 werden prospectieve studies uitgevoerd door een netwerk van huisartsenpeilpraktijken. Het aantal consultaties voor tekenbeten bedroeg 18,6 per 10.000 personen in beide studieperiodes. Het aantal consultaties voor erythema migrans bedroeg 8,3 per 10.000 personen in 2003-2004 en 9,0 per 10.000 personen in 2008-2009.

Op basis van deze cijfers kunnen we schatten dat er tussen de 7360 en 9270 gevallen van erythema migrans waren in België in 2003 en tussen de 8080 en 10.003 gevallen in 2009.

Statistische analyse toont geen significant verschil tussen beide periodes. In januari 2015 werd gestart met een nieuwe studie, die tot minstens 2017 zal lopen. De voorlopige analyses voor 2015 tonen geen significante stijging van het aantal consultaties voor de rode uitslag erythema migrans, vergeleken met de voorgaande studies.

Van 2004 tot 2013, de laatst beschikbare data, werden er jaarlijks tweehonderd tot driehonderd patiënten gehospitaliseerd voor de ziekte van Lyme. Dit aantal vertoont een licht stijgende trend over de loop van de periode. Dit kan onder meer te wijten zijn aan betere herkenning van meer laattijdige en meer ernstige vormen van de ziekte. De trend zal verder worden opgevolgd.

Aan de hand van de resultaten van al deze onafhankelijke informatiebronnen, namelijk het netwerk van de peillaboratoria, met de opvolgstudie van een duizendtal patiënten met een actieve manifestatie van lyme waar u naar verwijst, het netwerk van de artsen peilpraktijken en de registratie van de minimale ziekenhuisgegevens, zijn er geen aanwijzingen dat de ziekte van Lyme in België een sterke toename vertoont.

Het agentschap Zorg en Gezondheid volgt de problematiek op binnen de werkgroep 'Exotische muggen' van het National Environmental Health Action Plan. Deze werkgroep volgt het principe van 'health in all policies': de twee betrokken Vlaamse beleidsdomeinen nemen hierin elk hun verantwoordelijkheid. Zowel het Agentschap voor Natuur en Bos als het agentschap Zorg en Gezondheid is er voorstander van om alles wat we kunnen registreren en de preventie op elkaar af te stemmen, zowel op het niveau van de mens als op het niveau van de natuur.

Dit gebeurt volgens het model van Braks, dat in 2011 is ontwikkeld door het Nederlandse Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM). De preventie kan hierbij worden voorgesteld als een piramide. In de basis staat het ingrijpen op het niveau van besmet wild en de besmetting van teken met *Borrelia* in de natuur. Vervolgens wordt er ingezet op de kennis van de bevolking over teken, de controle op tekenbeten en het herkennen van effecten zoals de rode huiduitslag erythema migrans. Vervolgens wordt ingezet op diagnose en behandeling. Op elke laag in de piramide kan worden ingezet op zowel preventie als surveillance.

Voor Vlaanderen wordt momenteel een gelijkaardig model opgezet, waarbij alle spelers op het terrein in kaart worden gebracht. Op 22 september organiseert het agentschap Zorg en Gezondheid een studiedag 'State of the art – teken en

tekenziekten in Vlaanderen', waarbij alle betrokken overheidsdiensten, onderzoeksgroepen, instituten enzovoort zijn uitgenodigd. Hierbij wordt de invulling van de piramide concreet en worden alle lopende onderzoeken en preventie-initiatieven samengelegd om uiteindelijk alle doelen op elkaar af te stemmen en tot een coherent beleid te komen in Vlaanderen.

Een initiatief waar we zeker op gaan inzetten, is het verder ondersteunen van de website www.TekenNet.be. Deze site waar burgers opgelopen tekenbeten kunnen registreren, zou met extra ondersteuning meer nauwkeurige informatie kunnen opleveren over waar teken actief zijn in Vlaanderen. Op deze manier kunnen mensen die door hun activiteiten mogelijk blootgesteld worden aan tekenbeten, beter aan actieve preventie doen.

Na de studiedag kan worden bekeken of en hoe er naast de algemene ook meer gerichte preventieve boodschappen naar het publiek en de eerstelijnsactoren moeten worden uitgewerkt. Momenteel bestaat de communicatie in het doorverwijzen van het publiek naar de website www.gezondheidmilieu.be van de medisch milieukundigen van het loco-regionaal gezondheidsoverleg en -organisatie (Logo) en informatie voor patiënten op de website van Gezondheid en Wetenschap. Ondertussen worden de studies die ik zonet opsomde, verder opgevolgd. De analyses kunnen vervolgens aanleiding geven tot de herziening van de in januari 2015 op de website van Belgian Antibiotic Coördination Committee (BAPCOC) gepubliceerde richtlijn voor huisartsen.

De voorzitter: De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Minister, dank u voor uw antwoord. De evolutie in het aantal is één zaak. U verwijst heel dikwijls naar de erythema migrans, maar helaas heeft maar een op de vijf mensen – ik herhaal: een op de vijf – die zogenaamde rode kring. Vier op de vijf hebben dat niet. Het is een beetje jammer dat het op die manier aan bod komt. Mensen denken, omdat ze geen rode kring hebben, dat er geen probleem is. Maar dat is niet zo. Als u dan de cijfers noemt waar klinisch erythema migrans is vastgesteld, namelijk tussen de 7360 en 9270, dan denk ik: dat is een op vijf. Dan moet ik die cijfers maal vijf doen, want dat zijn enkel de rapportages van degenen die met een rode kring zijn gediagnosticeerd. Dat is toch wel opmerkelijk.

Ik verwijs naar de kwestie dat u het zou aankaarten bij Domus Medica om de registratie effectief door de huisartsen te laten doen. Op www.TekenNet.be kan elke burger melden, maar er zit natuurlijk geen systematiek in om elke beet te melden, dus niet enkel beten met een rode kring. We moeten effectief tot een goede registratie komen. Hoe is dat beleid en hoe zijn de afspraken met Domus Medica, waar u naar verwees in de vorige antwoorden, ondertussen gelopen?

Dan komen we bij het vervolgstuk. We hebben enerzijds de preventie. Dat er in de media aandacht aan wordt besteed, is een zeer goede zaak. Alle spotjes en informatie die verspreid worden, ook naar de jeugdbewegingen, is zeer goed. Ik wil de minister danken dat dat toch al gebeurt. We moeten wel van het lastige verhaal af dat enkel die rode kring telt.

Dan komen we natuurlijk tot het beleid. Dan hebben we de borreliabesmettingen die op tijd zijn opgemerkt en snel zijn behandeld met antibiotica, versus de borreliabesmettingen waarbij het veel langer duurt voor ze worden vastgesteld. Er is dan al dan niet sprake van een coïncidentie met andere infecties, zodat het moeilijk wordt om het daadwerkelijk toe te wijzen. Hoe ver staat het BAPCOC met zijn onderzoek naar aanleiding van de monitoring die in 2015 is gestart? Hoe verlopen de gesprekken daar?

De voorzitter: Mevrouw Saeys heeft het woord.

Freya Saeys (Open Vld): Eerst en vooral wou ik toch even melden dat de meerderheid en de oppositie in de Kamer van Volksvertegenwoordigers recent een voorstel van resolutie met betrekking tot Lyme hebben goedgekeurd. Daar staan inderdaad wel zeer belangrijke en essentiële zaken in. Onder andere gaat het dan over het onderzoek naar een goede diagnosetest. Tot op vandaag bestaan er immers geen tests die absolute duidelijkheid geven. De standaard bloedtests hebben eigenlijk diverse fundamentele problemen. Vooral in de eerste maanden en weken zijn ze eigenlijk relatief ongevoelig en wordt een groot deel van die infecties gemist. In latere stadia worden ze dan weer gevoeliger, maar dan heb je natuurlijk weer het risico dat een behandeling niet meer zo goed zal werken, en er zijn ook nog andere redenen waarom die bloedtest positief kan zijn. Dat is dus wel een probleem: je kunt geen goede diagnose stellen, je hebt nooit echt zekerheid.

Het is inderdaad zo, zoals de collega al zei, dat maar een klein deel van de mensen die een tekenbeet hebben gekregen en een borreliabesmetting hebben opgelopen, die erythema migrans vertonen. Vaak weten mensen ook niet wat dat is, want dat verdwijnt dan na een bepaalde tijd. Ik denk dus dat we mensen sowieso beter zullen moeten informeren daarover.

Wat de registratie betreft, heb ik de bedenking dat veel mensen totaal niet weten dat ze gebeten zijn. Of als ze gebeten zijn, gaan ze de teek al verkeerd verwijderen: dat is ook al een veel voorkomend probleem. Of ze zijn gebeten en gaan totaal niet naar de arts. Het lijkt me dus niet echt evident om daar concrete cijfers over te hebben, en ik meen ook niet dat die echt zo representatief zijn.

Ik denk dat Domus Medica wel een bijdrage zou kunnen leveren tot de kennisverhoging bij huisartsen. Voor de rest meen ik dat we vooral moeten blijven werken aan die preventie en die sensibilisatie, en dat we vooral ook moeten streven naar een goede diagnosetest en voldoende informatie voor de bevolking.

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Als ik een suggestie mag doen: ons agentschap brengt op 22 september iedereen bij elkaar om te bekijken hoe we het Vlaamse beleid met betrekking tot de ziekte van Lyme beter moeten organiseren, gelet op de signalen op het terrein. Als dat uw interesse wegdraagt, is het dan niet verstandig om na die bijeenkomst te vragen dat die mensen hier eens komen toelichten wat ze denken dat ze kunnen doen? De dingen die u aanbrengt, zijn vaak medische kwesties enzovoort. Dan heb ik liever dat de experts die al die zaken bij elkaar schrijven en brengen, u rechtstreeks kunnen informeren, dat u die technische vragen, die uiteraard heel terecht zijn, aan die experts kunt stellen om te zien hoe ze daarmee omgaan. Eerlijk gezegd, ik ben echt niet competent om op al die zaken specifieke antwoorden te geven. Dan moet ik ook aan de mensen van het agentschap vragen om ons hier te vervoegen.

De voorzitter: Minister, ik zal u helpen voor ik het woord geef aan de heer Daniëls voor een slotreplik. Dan gaat het niet over het competent zijn. Het lijkt me nuttig om, als er nieuwe informatie is, ofwel die mensen te vragen ofwel op zijn minst via het intranet relevante documenten ter beschikking te stellen, zodat wij hier de politieke discussie kunnen organiseren. Ik denk dat er heel veel dingen in zowel de repliek van de heer Daniëls als die van collega Saeys zijn die in essentie een zeer medische benadering vragen. Geef dan aan de keizer wat de keizer toekomt. We moeten minstens die informatie ter beschikking stellen, of dat nu is via een hoorzitting of met beschikbare documenten via het intranet. Dan moeten we die bijeenkomst van september maar afwachten, en dan kunnen we alsnog, hetzij via vragen, hetzij via een gedachtewisseling hier het politieke debat over het beleid organiseren. Het lijkt me immers een terechte opmerking dat heel veel aspecten nogal medisch zijn.

De heer Daniëls heeft het woord.

Koen Daniëls (N-VA): Ik ben gewoon om in de commissie Onderwijs het debat over de kwesties altijd technisch en met de juiste inhoud te voeren, maar ik ben zeker bereid om die studiedag te bekijken. Het is alleen jammer dat die samenvalt met de eerste volledige dag werkzaamheden in de commissie Onderwijs. Ik zal dus zien wat we daarmee kunnen doen.

Voorzitter, u stelt de vraag naar de beleidskwesties. Een goed beleid begint natuurlijk met een juiste vaststelling en juiste informatie. Dan erger ik me er een beetje aan dat er altijd maar wordt verwezen naar die rode kring. Dat hebben we er nu bij de mensen ingekregen, maar dat wil dus zeggen dat vier mensen op vijf denken dat er niets aan de hand is omdat er geen rode kring is. Dat is een eerste issue dat ik toch onder de aandacht wil brengen.

Ik treed collega Saeys volledig bij als het gaat over de onderzoeksvraag, die ik vorige keer ook heb gesteld. We hebben PCR (polymerase chain reaction), we hebben ELISA (enzyme-linked immunosorbent assay), we hebben Western Blot. Het probleem is inderdaad dat die tests weinig gevoelig zijn.

Dat is een probleem voor de preventie en voor een snel optreden. Er kan pas een beleid worden gevoerd wanneer er een goede test is. Het beleid moet dan ook investeren in een goede test zodat we onszelf in het kader van serologie en bloedonderzoek veel kosten kunnen besparen. Wanneer mensen van de ene specialist naar de andere hollen, zijn daar ook heel wat kosten mee verbonden. Zij kunnen dan niet gaan werken, wat veel kost aan de gezondheidszorg. Beleidsmatig moeten we dan ook een aantal zaken doen.

Ik ben alvast heel blij dat die studiedag op 22 september er komt. Dat is een goed initiatief. Ik hoop dat we dan net als de ons omringende landen de vlucht vooruit kunnen nemen en een echt beleid kunnen voeren met vaststelling, preventie en registratie door huisartsen en dat er tegelijkertijd een test kan worden ontwikkeld, eventueel internationaal, die snel en juist resultaat oplevert met weinig valse positieven en weinig negatieven die toch positief zijn.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld

VRAAG OM UITLEG van Jan Bertels aan Jo Vandeuren, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het Vlaams Mantelzorgplan – 2500 (2015-2016)

Voorzitter: de heer Bart Van Malderen

De voorzitter: De heer Bertels heeft het woord.

Jan Bertels (sp.a): Minister, donderdag 23 juni was het de Dag van de Mantelzorger, waarop Vlaanderen de vele vrijwilligers die vaak dag in dag uit zorgtaken waarnemen voor een vriend of familielid, in de bloemetjes zet. U hebt dat ook gedaan.

We hebben in deze commissie al vaak van gedachten gewisseld over de vele uitdagingen die samengaan met het verlenen van deze mantelzorg: de combinatie zorg-gezin, zorg-werk, zorg-eigen gezondheid enzovoort. U gaf ook in het verleden aan niet onverschillig te zijn ten aanzien van al deze uitdagingen. Daarom beloofde u vorig jaar in deze commissie tegen 23 juni 2016 met een Mantelzorgplan naar buiten te treden. Die belofte hebt u recent nog herhaald. Intussen is 23 juni 2016 gepasseerd.

Minister, wat is de stand van zaken van het Vlaams Mantelzorgplan waarover u meermaals hebt gecommuniceerd met de Dag van de Mantelzorger als deadline?

Wat zijn de concrete nieuwe initiatieven die nu in werking kunnen treden om mantelzorgers beter te ondersteunen?

De voorzitter: Minister Vandeuren heeft het woord.

Minister Jo Vandeuren: De ontwerptekst van het Vlaams Mantelzorgplan 'Nabije zorg in een warm Vlaanderen' is opgesteld en wordt momenteel tussen de kabinetten afgestemd. Het is de bedoeling dit plan zo snel mogelijk voor te leggen aan de Vlaamse Regering waarna het kan worden bekendgemaakt.

Om dit Mantelzorgplan te kunnen realiseren, hebben we ons uitgebreid laten adviseren door onderzoekers, experts en vertegenwoordigers van mantelzorgers. De onderzoeken 'sporen naar duurzame mantelzorg' van het Departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin en 'het verkennend onderzoek naar de leefsituatie en ondersteuningsbehoeften van jonge mantelzorgers' die in onze opdracht zijn uitgevoerd, hebben we op de dag van de mantelzorg kunnen vrijgeven. De beleidsadviezen van deze onderzoeken hebben mee richting gegeven aan het Vlaams Mantelzorgplan.

Op de dag van de mantelzorg hebben we ook de hoofdlijnen van het Mantelzorgplan kunnen meedelen. Het plan wil inzetten op het werken aan een genuanceerde beeldvorming over mantelzorg, het informeren op maat van de mantelzorgers, het aangepast wonen in een mantelzorgvriendelijke buurt, de gerichte ondersteuning van mantelzorgers via lotgenotencontact en psycho-educatie, het ondersteunen van de combinatie mantelzorg en werk, een betaalbare toegang tot respijtzorg en ondersteuning, een betere samenwerking tussen de mantelzorger en de professionele zorg, aandacht voor de jonge mantelzorger, en verder onderzoek naar mantelzorg en jonge mantelzorg.

De voorzitter: De heer Bertels heeft het woord.

Jan Bertels (sp-a): Minister, dit antwoord roept een bijkomende vraag op. De Dag van de Mantelzorger is voorbij. De verwachtingen naar aanleiding van uw eerdere beloftes waren hoog. U hebt meer dan een jaar tijd gehad om dat plan te ontwikkelen. We hebben daar vaak over gediscussieerd in de commissie. De noden en de vragen van de mantelzorgers die betrekking hebben op Vlaamse bevoegdheden, zijn legio. Dat onderzoek heeft plaatsgevonden, maar wanneer en hoe zal het Mantelzorgplan worden uitgerold? Die vraag leeft al maanden. Minister, het Mantelzorgplan stond als een mededeling op de agenda van de Vlaamse Regering, maar is daaraf gehaald. U kunt nu zeggen dat er momenteel wordt afgestemd tussen de kabinetten, maar mijn concrete vraag is hoe het komt dat het Mantelzorgplan niet kan worden goedgekeurd. Na die goedkeuring moet het ook nog worden uitgerold. Wat houdt u tegen om dat plan, op de hoofdlijnen na, kenbaar te maken en concrete initiatieven te nemen? Wat is de stand van zaken binnen de Vlaamse Regering? Waar klemmt het schoentje?

De voorzitter: De heer Persyn heeft het woord.

Peter Persyn (N-VA): Mijnheer Bertels, ik ken u als een verstandig man, wat niet betekent dat u altijd gelijk hebt of de zaak altijd juist interpreteert. Ik heb van de minister nooit de harde belofte gehoord dat het nieuwe plan er op 23 juni zou liggen, hoewel dat uiteraard een mooie symbolische datum is.

Een aantal weken geleden heb ik samen met u en met mevrouw Coppé een vraag gesteld aan de minister, en ik heb toen geen enkele harde belofte gehoord van de minister. Ik kan ermee leven – en dat geldt ook voor mijn fractie – dat het plan eerstdaags zal worden bekendgemaakt.

Onze fractie steunt ten volle het ontwerp en de uitrol van dat plan. Vorige week was er, haast parallel, de publicatie van het lezenswaardig werkstukje van federale

collega Anne Dedry. Het is een doorwrocht boekje met een mooie symboliek vanuit meer dan dertig jaar ervaring met thuiszorg en mantelzorg. Het was een heel gesmaakte presentatie in het federale parlement.

We gaan er dus van uit dat het er eerstdaags komt en we kijken er, samen met u en de minister, naar uit.

De voorzitter: Mevrouw Van den Brandt heeft het woord.

Elke Van den Brandt (Groen): Mijnheer Persyn, ik zal uw complimenten zeker overmaken aan mijn federale collega. Het is voor mij geen troostprijs voor het feit dat u er niet bent. Het is een waardevol boek dat wordt gepubliceerd, los van de regeringen.

De heer Bertels dacht – al dan niet terecht – dat het plan er op 23 juni, de Dag van de Mantelzorg, zou zijn. Het leek mij ook de ultieme deadline om met dat plan te komen. We zijn er al zo lang op aan het wachten. Zoals de heer Bertels zegt, hoe komt het? Iedereen hier is vragende partij voor een Mantelzorgplan. Iedereen weet dat er hard aan wordt gewerkt. Iedereen wacht op maatregelen. Waarom is het er niet? Is er een technisch detail? Is er een politiek dispuut? Gaan we aan de mensen die dagelijks mantelzorg geven, zeggen dat er wel eens een plan zal komen maar dat we nog niet weten wanneer?

Minister Jo Vandeuren: Ik kan alleen maar bevestigen wat de heer Persyn zegt. Ik heb nooit gezegd dat het op een welbepaalde dag x zou worden goedgekeurd. Ik heb een timing gegeven en ik zal proberen mij daaraan te houden, maar het is een indicatieve timing. Het plan is in bespreking tussen de kabinetten. Het is belangrijk dat het plan overal goed wordt gedragen. Er is niet echt een probleem maar eerder een overtuiging dat we, als we ermee naar buiten komen, ervoor moeten zorgen dat iedereen het als een collectief plan mee kan dragen. Vandaar dat er overleg is, maar er is niet echt een probleem.

Jan Bertels (sp.a): Minister en mijnheer Persyn, ik zou u aanraden om eens te kijken naar de communicatie die is gevoerd naar aanleiding van de Dag van de Mantelzorg 2015. Toen is uitdrukkelijk gezegd dat men een Mantelzorgplan zou indienen tegen de volgende Dag van de Mantelzorg, zijnde 23 juni 2016. U kunt die uitspraak vinden op de website.

Mijnheer Persyn, ik vind dat de Vlaamse Regering en het Vlaams Parlement hun eigen verantwoordelijkheid moeten nemen. We moeten ons niet meer verstoppert achter federale maatregelen die moeten worden genomen voor het statuut van de mantelzorger. Die moeten worden genomen, absoluut, en de publicatie van mevrouw Dedry kan daar absoluut toe bijdragen, maar laat ons ook onze eigen maatregelen nemen. Iedereen is het erover eens dat mantelzorgers een onmisbare steun zijn in de zorgverlening, dat ze onmisbaar zijn voor de vele zorgbehoevenden. Laat ons hen dan ook concreet ondersteunen, niet alleen met woorden maar ook met daden.

Minister, u zegt dat er overleg moet zijn over dat Mantelzorgplan en dat het moet gedragen zijn door een brede beweging en binnen de regering. Ja, natuurlijk moet het gedragen zijn, maar wat schort er? Waarom is er zoveel overleg of afstemming voor nodig? Welke concrete problemen zijn er eventueel? Minister, als we pech hebben, wordt het overleg nog over het zomerreces getild. Dan is de Vlaamse Regering over twee maanden nog aan het overleggen. Ik weet niet hoe lang u al aan het overleggen bent. Ik heb alleen, samen met u, kunnen vaststellen dat het was geagendeerd en dat het opnieuw van de agenda is gehaald. Er moet toch een reden voor zijn? Waarom zijn er problemen? Maar u bent blijkbaar nog aan het afstemmen en we mogen het dus nog niet weten.

Minister Jo Vandeurzen: Weet u dat die studie nog maar enkele dagen definitief is opgeleverd?

Peter Persyn (N-VA): Ik heb het even nagekeken. Er is vorig jaar aangekondigd: midden 2016. Er is dus nooit vastgepind op een datum.

Als ik het boekje van mevrouw Dedry aanhaal, is dat om te zeggen dat er een breed draagvlak is. Wat was de vaststelling in het federale parlement? Dat de bulk van de verantwoordelijkheden bij ons ligt. De minister heeft al maanden aangegeven dat er met man en macht aan wordt gewerkt, maar dat hij niet sneller wil gaan dan de groep die er al maanden mee bezig is. Wij kunnen daarmee leven. Haast en spoed zijn zelden goed. Ik ga akkoord met u dat het tijd wordt dat we landen. Maar opnieuw, zoek geen spijkers op laag water en vooral, gebruik dit niet opnieuw als een polemisch forum om naar dissensus in de meerderheid te zoeken. Die is er niet. U vergist zich.

De voorzitter: De heer Bertels heeft het woord.

Jan Bertels (sp.a): Ik vraag gewoon waar en of er problemen zijn. U kunt de oppositie er niet van beschuldigen dat wij geen concrete acties en daden voor de mantelzorgers willen. We hebben dat al meermaals gevraagd, samen met u. U zegt dat we moeten landen. Mijn vraag is: waarom is er niet geland? Waarom is het geagendeerd en daarna ingetrokken? Wat zit daarachter? Niets? Dan neem ik aan dat het vrijdag op de ministerraad met glans en glorie wordt goedgekeurd en zo snel mogelijk wordt uitgerold.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.